

Project metrics	
Title	Digital Single Market and the Free Flow of Information
Type of Action	ERASMUS -LS
Number	101084833
Project website	https://prawo.amu.edu.pl/jednostki-naukowe/katedra-jean-monnet/
Specific objectives	Workshop open to the public on the responsibility for content moderation in the EU
Deliverables	D.1.3. Workshop materials

**Moderowanie treści na platformach internetowych
– obowiązki i odpowiedzialność**

Materiały dla uczestników warsztatów
Uniwersytetu Otwartego

Opracowanie: prof. UAM dr hab. Katarzyna Klafkowska – Waśniowska

Redakcja i edycja: mgr Michalina Kowala

Poznań 2023

Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Unia Europejska ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Spis treści

ZAJĘCIA 1.	5
1. POJĘCIE „PLATFORMY INTERNETOWEJ”	5
2. OGÓLNE CELE USTAWODAWSTWA UNIJNEGO W ZAKRESIE USŁUG HOSTINGU I PLATFORM INTERNETOWYCH	9
3. WOLNOŚĆ OTRZYMYWANIA I PRZEKAZYWANIA INFORMACJI	12
4. WYSTĄPIENIE EKSPERTKI, DR MAGDALENY PIECH, DYREKTORKI DO SPRAW REGULACYJNYCH ALLEGRO (GROUP REGULATORY AFFAIRS DIRECTOR)	16
ZAJĘCIA 2.	17
1. MEDIA I USŁUGI MEDIALNE – WPROWADZENIE	17
2. PLATFORMY UDOSTĘPNIANIA WIDEO I PLATFORMY UDOSTĘPNIANIA TREŚCI	22
3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ REDAKCYJNA A ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA	24
4. OGÓLNE RAMY WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI	26
ZAJĘCIA 3 MODEROWANIE TREŚCI ONLINE Z PERSPEKTYWY PRAWNEJ	34
1. TREŚCI I TREŚCI NIELEGALNE	35
2. MODEROWANIE NA PLATFORMACH INTERNETOWYCH	37
3. WYWIAD Z EKSPERTEM – LINK	45
4. DODATKOWE ŹRÓDŁA:	45
ZAJĘCIA 4 PRAWO AUTORSKIE I PRAWA POKREWNE A DZIAŁALNOŚĆ PLATFORM	46
1. PLATFORMY UDOSTĘPNIANIA TREŚCI – UJĘCIE PRAWNE	46
2. DUUTO I AKT PUBLICZNEGO KOMUNIKOWANIA UTWORU	49
ZAJĘCIA 5 PROBLEM DEZINFORMACJI I MANIPULACJI	58
1. DEFINICJA DEZINFORMACJI	58
2. KODEKS POSTĘPOWANIA W ZAKRESIE ZWALCZANIA DEZINFORMACJI	59
3. AKT O USŁUGACH CYFROWYCH	61
4. DODATKOWE ŹRÓDŁA	64
SPIS ORZECZNICTWA	65
SPIS AKTÓW PRAWNYCH	66
LISTA ZALECANYCH ŹRÓDEŁ	68

Zajęcia 1. Platformy internetowe w świetle prawa unijnego i polskiego.

Pytanie: Jak definiujemy platformy i dlaczego są przedmiotem zainteresowania prawa? Co oznacza „prawo do rozpowszechniania i otrzymywania informacji?

1. Pojęcie „platformy internetowej”

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

Motyw 13: (...). Platformy internetowe, takie jak serwisy społecznościowe lub internetowe platformy umożliwiające konsumentom zawieranie z przedsiębiorcami umów zawieranych na odległość, należy zdefiniować jako dostawców usług hostingu, którzy nie tylko przechowują informacje przekazane przez odbiorców usługi na ich żądanie, ale także rozpowszechniają publicznie te informacje na żądanie odbiorców usługi. Aby jednak uniknąć nakładania zbyt szerokiego zakresu obowiązków, dostawców usług hostingu nie należy uznawać za platformy internetowe, w przypadku gdy publiczne rozpowszechnianie jest zaledwie nieznaczną i wyłącznie poboczną cechą, która jest nierozdzielnie powiązana z inną usługą, lub nieznaczną funkcją głównej usługi, której to cechy lub funkcji z obiektywnych względów technicznych nie można wykorzystywać bez tej innej lub głównej usługi, a włączenie takiej cechy lub funkcji nie jest sposobem na obejście stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia mających zastosowanie do platform internetowych. Na przykład taką cechą może stanowić sekcja gazety internetowej przeznaczona na komentarze, w przypadku której jest oczywiste, że ma ona charakter poboczny w stosunku do głównej usługi, jaką jest publikowanie wiadomości, za które odpowiedzialność redakcyjną ponosi wydawca. Natomiast przechowywanie komentarzy w sieci społecznościowej należy uznać za usługę platformy internetowej, gdy oczywiste jest, że nie jest to nieznacznym cecha oferowanej usługi, nawet jeżeli ma ona charakter poboczny w stosunku do publikowania wpisów odbiorców usługi. Do celów niniejszego rozporządzenia usługi przetwarzania w chmurze lub usługi hostingu internetowego nie powinny być uznawane za platformę internetową, jeżeli publiczne rozpowszechnianie określonych informacji stanowi nieznaczną i poboczną cechą lub nieznaczną funkcję takich usług.

Ponadto usługi przetwarzania w chmurze i usługi hostingu internetowego pełniące funkcję infrastruktury, na przykład jako podstawa infrastruktury do świadczenia usług przechowywania i przetwarzania danych w aplikacji internetowej, na stronie lub na platformie internetowej, same w sobie nie powinny być postrzegane jako publiczne rozpowszechnianie informacji przechowywanych lub przetwarzanych na żądanie odbiorcy aplikacji, strony lub platformy internetowej, dla której jest ona hostem.

➤ Pojęcie „platformy internetowej” - definicja legalna w Akcie o usługach cyfrowych.

Art. 3 (i) „**platforma internetowa**” oznacza usługę hostingu, która na żądanie odbiorcy usługi przechowuje i rozpowszechnia publicznie informacje, chyba że takie działanie jest nieznaczną

lub wyłącznie poboczną cechą innej usługi lub nieznaczną funkcją głównej usługi, i ze względów obiektywnych i technicznych nie można z niej skorzystać bez takiej innej usługi, a włączenie takiej cechy lub funkcji w taką inną usługę nie jest sposobem na obejście stosowania niniejszego rozporządzenia;

- Definicja platformy internetowej odsyła do definicji „usługi hostingu”.

Art. 3 lit. g) [usługa pośrednia]

(iii) usługę „**hostingu**” polegającą na przechowywaniu informacji przekazanych przez odbiorcę usługi oraz na jego żądanie;

- „Hosting” jest tzw. „usługą pośrednią” a „usługi pośrednie to podtypy „usług społeczeństwa informacyjnego.

- Definicja „usługi społeczeństwa informacyjnego”

Art. 1(1) b) **usługa** oznacza każdą usługę społeczeństwa informacyjnego, to znaczy każdą usługę normalnie świadczoną za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.

Do celów niniejszej definicji:

- i) »na odległość« oznacza, że usługa świadczona jest bez równoczesnej obecności stron;
- ii) »drogą elektroniczną« oznacza, iż usługa jest wysyłana i odbierana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (włącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych, i która jest całkowicie przesyłana [i jest całkowicie przesyłana], kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, fal radiowych, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych;
- iii) »na indywidualne żądanie odbiorcy usług« oznacza, że usługa świadczona jest poprzez przesyłanie danych na indywidualne żądanie.

Przykładowy wykaz usług nieobjętych niniejszą definicją został określony w załączniku I”.

Czy wszystkie usługi są platformiami? przykłady:

- Usługi hostingu: usługi chmury obliczeniowej, np. dropbox, onedrive, usługi hostingu stron internetowych np. zenbox
- Usługi platform internetowych: media społecznościowe, tzw. „rynki elektroniczne” (Allegro, Zalando, Amazon;
- Usługi wyszukiwarek internetowych, przeglądy prasy online, np. MSN, Google News
- Szczególny przypadek: platformy udostępniania treści online – np. YouTube,
- Platformy udostępniania treści wideo: np. YouTube, Vimeo
- Dostawcy usług VOD: np. Netflix, HBOgo, AmazonPrime,

➤ **Usługi społeczeństwa informacyjnego w orzecznictwie**

Prawne problemy kwalifikacji jako usługi społeczeństwa informacyjnego w świetle orzecznictwa TSUE

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20.12.2017r. w sprawie C-434/15 Asociación Profesional Elite Taxi p. Uber Systems Spain SL:

4) Artykuł 56 TFUE w związku z art. 58 ust. 1 TFUE, a także art. 2 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym i art. 1 pkt 2 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, zmienionej dyrektywą 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r., do którego odsyła art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym), należy interpretować w ten sposób, że usługę pośrednictwa taką jak ta, o której mowa w postępowaniu głównym i która polega na odpłatnym umożliwianiu nawiązywania kontaktów, poprzez aplikację na inteligentny telefon, między właścicielami pojazdów niebędącymi zawodowymi kierowcami a osobami chcącymi przebyć trasę miejską, należy uznać za usługę nierozzerwalnie związaną z usługą przewozową, a tym samym za usługę wchodzącą w zakres „usług w dziedzinie transportu” w rozumieniu art. 58 ust. 1 TFUE. Tego rodzaju usługę należy zatem wyłączyć z zakresu zastosowania art. 56 TFUE, dyrektywy 2006/123 i dyrektywy 2000/31.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3.12.2020 r. w sprawie C-62/19 Star Taxi App SRL przeciwko Unitatea Administrativ Teritorială Municipiul București prin Primar General i Consiliul General al Municipiului București:

1) Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym), który odsyła do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, należy interpretować w ten sposób, że „usługę społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu tych przepisów stanowi usługa pośrednictwa polegająca na umożliwieniu nawiązywania za pomocą aplikacji na smartfony, za wynagrodzeniem, kontaktów między osobami chcącymi przebyć trasę miejską a kierowcami

taksówek posiadającymi zezwolenie, w przypadku której świadczący ową usługę zawarł w tym celu umowy o świadczenie usług z kierowcami w zamian za zapłatę miesięcznego abonamentu, ale nie przekazuje im zamówień, nie określa ceny za kurs ani nie zapewnia jej poboru od zainteresowanych osób, które uiszczają ją bezpośrednio u kierowcy taksówki, a ponadto nie sprawuje kontroli nad jakością pojazdów i ich kierowców ani nad ich zachowaniem.

(...)

3) Artykuł 56 TFUE, art. 3 ust. 2 i 4 dyrektywy 2000/31 oraz art. 16 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie usług na rynku wewnętrznym należy interpretować w ten sposób, że nie mają one zastosowania do sporu, w którym wszystkie istotne okoliczności ograniczają się do terytorium jednego państwa członkowskiego.

Artykuł 4 dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że nie ma on zastosowania do uregulowania państwa członkowskiego, które uzależnia świadczenie usługi pośrednictwa, której przedmiotem jest umożliwienie nawiązywania za pomocą aplikacji na smartfony, za wynagrodzeniem, kontaktów między osobami chcącymi przebyć trasę miejską a kierowcami taksówek posiadającymi zezwolenie i która podlega kwalifikacji jako „usługa społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31, który odsyła do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2015/1535, od uzyskania uprzedniego zezwolenia, co jest już wymagane od innych podmiotów świadczących usługi rezerwacji taksówek.

Artykuł 9 i 10 dyrektywy 2006/123 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które uzależnia świadczenie usługi pośrednictwa, której przedmiotem jest umożliwienie nawiązywania za pomocą aplikacji na smartfony, za wynagrodzeniem, kontaktów między osobami chcącymi przebyć trasę miejską a kierowcami taksówek posiadającymi zezwolenie, od uzyskania uprzedniego zezwolenia na wykonywanie ich działalności, jeżeli warunki uzyskania tego zezwolenia nie odpowiadają wymogom przewidzianym w tych artykułach, w szczególności ze względu na ustanowienie obowiązków technicznych nieodpowiednich dla danej usługi, co podlega zweryfikowaniu przez sąd krajowy.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19.12.2019r. w sprawie C-390/18 - Airbnb Ireland (Postępowanie karne p. X):

1) Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym), który odsyła do art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1535 z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, należy interpretować w ten sposób, że usługę pośrednictwa, która polega na umożliwieniu, za wynagrodzeniem, nawiązania za pośrednictwem platformy elektronicznej kontaktu pomiędzy potencjalnymi najemcami a oferującymi usługę krótkoterminowego zakwaterowania wynajmującymi (będącymi bądź niebędącymi

przedsiębiorcami), czemu towarzyszy świadczenie również szeregu usług dodatkowych w stosunku do tej usługi pośrednictwa, należy zakwalifikować jako „usługę społeczeństwa informacyjnego” objętą zakresem stosowania dyrektywy 2000/31.

Podsumowanie:

- Istotą usług społeczeństwa informacyjnego jest przesyłanie danych na indywidualne żądanie odbiorcy.
- Istotą hostingu jest przechowywanie informacji (danych) na żądanie odbiorcy usługi
- Istotą usług platform internetowych **jest przechowywanie i rozpowszechnianie publicznie informacji.**
- Każda usługa platformy internetowej jest jednocześnie usługą hostingu i usługą społeczeństwa informacyjnego, ale nie każda usługa hostingu jest usługą platformy internetowej
- Rozumienie potoczne a rozumienie oparte na analizie przesłanek z Rozporządzenia

2. Ogólne cele ustawodawstwa unijnego w zakresie usług hostingu i platform internetowych.

- Ramy prawne dla handlu elektronicznego - preambuła Dyrektywy o handlu elektronicznym

(8) stworzenie ram prawnych dla zapewnienia swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego między Państwami Członkowskimi(...)

(9) W wielu przypadkach swobodny przepływ usług społeczeństwa informacyjnego może w szczególny sposób odzwierciedlać w prawie wspólnotowym ogólniejszą zasadę, mianowicie wolność wyrażania opinii zawartą w art. 10 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, która została ratyfikowana przez wszystkie Państwa Członkowskie; z tego powodu dyrektywy odnoszące się do świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego muszą zapewniać, aby działalność ta mogła być prowadzona swobodnie w świetle tego artykułu, z zastrzeżeniem jedynie ograniczeń przewidzianych w ust. 2 tego artykułu i w art. 46 ust. 1 Traktatu; niniejsza dyrektywa nie ma na celu wywierania wpływu na podstawowe reguły krajowe oraz zasady odnoszące się do wolności wyrażania opinii.

(42) Wyłączenia w dziedzinie odpowiedzialności ustanowione w niniejszej dyrektywie obejmują jedynie przypadki, w których działalność podmiotu świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego jest ograniczona do technicznego procesu obsługi i udzielania dostępu do sieci komunikacyjnej, w której informacje udostępniane przez osoby trzecie są przekazywane lub przechowywane czasowo, w celu poprawienia skuteczności przekazu; działanie

takie przybiera charakter czysto techniczny, automatyczny i bierny, który zakłada, że podmiot świadczący usługi społeczeństwa informacyjnego nie posiada wiedzy o informacjach przekazywanych lub przechowywanych ani kontroli nad nimi

Zakres zastosowania dyrektywy o handlu elektronicznym:

- a) klauzula rynku wewnętrznego/zasada państwa pochodzenia
- b) wymogi dotyczące udostępniania określonych informacji, tzw. obowiązek informacyjny
- c) wymogi dotyczące informacji handlowych
- d) zawieranie umów drogą elektroniczną
- e) **odpowiedzialność usługodawców będących pośrednikami**

Komunikat Komisji Europejskiej z 2016r. Platformy internetowe i jednolity rynek cyfrowy. Szanse i wyzwania dla Europy COM/2016/0288 final

➤ **Cechy platform (s.2-3):**

- zdolność do tworzenia i kształtowania nowych rynków, rzucenia wyzwania tradycyjnym oraz organizowania nowych form uczestnictwa w działalności lub jej prowadzenia w oparciu o gromadzenie, przetwarzanie i edytowanie dużych ilości danych;
- działanie na wielostronnych rynkach, różny stopień kontroli nad bezpośrednimi relacjami między grupami użytkowników;
- korzystanie z „efektów sieciowych”: wzrost wartości usługi w miarę wzrostu liczby użytkowników;
- stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT);
- kluczowa rola w tworzeniu wartości cyfrowych;

➤ **Zasady zaproponowane dla platform (s.6):**

- równe szanse dla porównywalnych usług cyfrowych;
- odpowiedzialne zachowanie platform internetowych w celu ochrony podstawowych wartości;
- przejrzystość i sprawiedliwość w celu utrzymania zaufania użytkowników oraz ochrony innowacji;
- otwartość i niedyskryminacyjny charakter rynków gospodarki opartej na danych

➤ **Cele aktu o usługach cyfrowych – jednolite ramy prawne**

Art. 1 Przedmiot i zakres stosowania:

(1) Celem niniejszego rozporządzenia jest przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego usług pośrednich poprzez ustanowienie zharmonizowanych przepisów dotyczących bezpiecznego, przewidywalnego i budzącego zaufanie środowiska internetowego, które ułatwia innowacje i w którym skutecznie chronione są prawa podstawowe zapisane w Karcie, w tym zasada ochrony konsumentów.

(2) W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się zharmonizowane przepisy dotyczące świadczenia usług pośrednich na rynku wewnętrznym. Ustanawia się w szczególności:

- a) ramy warunkowego wyłączenia odpowiedzialności dostawców usług pośrednich;
- b) przepisy dotyczące szczególnych obowiązków w zakresie należytej staranności dostosowane do określonych szczególnych kategorii dostawców usług pośrednich;
- c) przepisy dotyczące wdrażania i egzekwowania niniejszego rozporządzenia, w tym w odniesieniu do współpracy i koordynacji między właściwymi organami.

Art. 2 Zakres zastosowania:

Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do usług pośrednich, które są oferowane odbiorcom usługi, którzy mają siedzibę lub znajdują się w Unii, niezależnie od miejsca siedziby dostawców tych usług pośrednich.

(2) Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do usługi, która nie jest usługą pośrednią, ani do wymogów nakładanych w odniesieniu do takiej usługi, niezależnie od tego, czy taka usługa jest świadczona za pośrednictwem korzystania z usługi pośredniej.

Uwagi ogólne:

- ✓ Dyrektywa wiąże państwa członkowskie, podlega implementacji w drodze wydania aktu krajowego, w Polsce na przykład: ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną i wdrożenie dyrektywy o handlu elektronicznym; ustawa o radiofonii i telewizji i wdrożenie dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych

Przykład: Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, Dz. U. 2002 Nr 144 poz. 1204 t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 344.

Art. 2 (3) **system teleinformatyczny** – zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania, zapewniający przetwarzanie i przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych poprzez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego w rozumieniu ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2019 r. poz. 2460);

(4) **świadczenie usługi drogą elektroniczną** – wykonanie usługi świadczonej bez jednoczesnej obecności stron (na odległość), poprzez przekaz danych na indywidualne żądanie usługobiorcy, przesyłanej i otrzymywanej za pomocą urządzeń do elektronicznego przetwarzania, włącznie z kompresją cyfrową, i przechowywania danych, która jest w całości nadawana, odbierana lub

transmitowana za pomocą sieci telekomunikacyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne.

- ✓ Rozporządzenie wiąże w całości i jest stosowane bezpośrednio (bez implementacji) w krajowym porządku prawnym – na przykład: Akt o Usługach Cyfrowych.

3. Wolność otrzymywania i przekazywania informacji

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

Artykuł 11 Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.
2. Szanuje się wolność i pluralizm mediów.

Konwencja o ochronie praw człowieka i praw podstawowych wolności

Artykuł 10 Wolność wyrażania opinii

1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.
2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.

- **Wolność otrzymywania i przekazywania informacji a działalność platform internetowych**

Wyrok ETPCz, Cengiz i inni przeciwko Turcji, 1 grudnia 2015, 48226/10 i 14027/11

W dniu 5 maja 2008 r., na podstawie art. 8 ust. 1 b), 2, 3 i 9 ustawy nr 5651 zawierającej regulacje dotyczące publikacji internetowych i przeciwdziałania przestępstwom popełnianym za ich pośrednictwem („ustawa nr 5651”), **sąd karny w Ankarze wydał decyzję nakazującą zablokowanie dostępu do strony internetowej <http://www.youtube.com> i adresów IP 208.65.153.238 208.65.153.251 umożliwiających dostęp do tej strony. Sąd uznał w szczególności, że zawartość dziesięciu podstron dostępnych w tym serwisie (dziesięć plików wideo) narusza ustawę nr 5816 zakazującą znieważania pamięci Atatürka.**

ETPCZ:

2. Uznaje skargę za dopuszczalną w zakresie zarzutu dotyczącego art. 10 Konwencji;
3. Stwierdza, że doszło do naruszenia art. 10 Konwencji.

Wyrok ETPCz, Yasin Özdemir przeciwko Turcji, 7 grudnia 2021, 14606/18

Sprawa dotyczyła wyroku karnego skazującego skarżącego, nauczyciela, za pochwałę przestępczości i przestępców, z uwagi na komentarze, które zamieścił na portalach społecznościowych w kwietniu 2015 roku, na rzecz organizacji gülenistycznej i jej lidera Fethullaha Gülena. Trybunał uznał, że skazanie skarżącego za przestępstwo i wymierzenie mu kary pięciu lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania stanowi ingerencję w wykonywanie przez skarżącego prawa do wolności wypowiedzi zagwarantowanego w artykule 10 Konwencji.

Taka ingerencja narusza art. 10 Konwencji, chyba że spełnia wymogi określone w ust. 2 tego artykułu, czyli jest przewidziana przez ustawę, uzasadniona istotnym celem i "niezbędna w społeczeństwie demokratycznym".

Trybunał zauważył następujące kwestie:

- Komentarze umieszczone przez skarżącego zawierały idee i opinie wyrażone w ramach debaty publicznej na pewne drażliwe tematy. Przedstawiały one jego punkt widzenia na temat faktów leżących u podstaw dochodzeń sądowych wszczętych w dniach 17 i 25 grudnia 2013 roku w sprawie zarzutów korupcyjnych. Jego krytykę polityki prowadzonej przez władze polityczne wobec opozycji oraz krytykę rzekomych związków między władzami politycznymi a zbrojną organizacją islamską. Opinie te nie podlegały do popełnienia aktów przemocy lub rewolty. Były także wyrażane w opinii publicznej przez inne osoby.

- Artykuł 215 § 1 tureckiego kodeksu karnego przewidywał między innymi penalizację komentarzy uznanych za pochwałę przestępczości lub przestępców pod warunkiem, że komentarze te powodowały wyraźne i aktualne zagrożenie dla porządku publicznego. Sąd karny, który skazał skarżącego uznał, że nieudany pucz wojskowy rozpoczęty w lipcu 2016 r., długo po tym jak skarżący zamieścił swoje komentarze, czyli w kwietniu 2015 r., stanowił właśnie takie niebezpieczeństwo dla porządku publicznego. W tym względzie Trybunał uznał,

że nie można było racjonalnie oczekiwać, że skarżący przewidział, że kwestionowane komentarze, które wyraźnie sprzeciwiały się linii rządu, ale stanowiły pokojowy wkład w debatę publiczną i nie nawoływały do buntu, mogły wywołać rzeczywiste i bezpośrednie ryzyko niepokojów, takich jak próba zamachu wojskowego, ponad rok później. Fakt oparcia wyroku skazującego na rozumowaniu określonym, jak to uczynił sąd w niniejszej sprawie, stanowiło nadmiernie szeroką interpretację prawa i obejście przez sąd przeszkody ustanowionej przez ustawodawcę dla niejednoznacznych zarzutów karzących za wyrażanie pokojowych opinii w debacie publicznej.

Trybunał uznał, że tak szeroka interpretacja art. 215 Kodeksu karnego była dla skarżącego w materialnym czasie nie do przewidzenia. W konsekwencji, doszło do ingerencji w korzystanie przez skarżącego z jego prawa do wolności wyrażania opinii. Ingerencji, która w ocenie Trybunału nie spełniała kryteriów przewidzianych w art. 10 (2) Konwencji.

(opracowanie M.Kowala)

Wyrok ETPCz, Savva Terentyev przeciwko Rosji, 28 sierpnia 2018, 10692/09

Zamieszczenie w internecie komentarza obraźliwego względem rosyjskiej policji i potraktowanie takiej wypowiedzi jako publiczne podżeganie do nienawiści. Nałożenie kary w zawieszeniu uznano za naruszenie art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Problemy:

- Obrażliwy, wulgarny, język
- Proporcjonalność regulacji karnoprawnej w zakresie dopuszczalnych wypowiedzi
- Szczególna ochrona policjantów
- Dopuszczalność szerszej krytyki wobec funkcjonariuszy publicznych

[Więcej: Podręcznik dla prawników; D. Bychawska – Siniarska, Ochrona prawa do wolności wyrażania opinii na mocy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, Rada Europy, 2018, s.114-117 <https://rm.coe.int/protecting-the-right-to-freedom-of-expression-under-the-european-conve/168092f25b>, dostęp 07.12.2022]

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 września 2016 r. w sprawie C 160/15 GS Media BV przeciwko Sanoma Media Netherlands BV i inni.:

Spółka GS Media prowadząca stronę internetową GeenStijl zamieściła na niej artykuł zawierający hiperłącza do strony internetowej, na której bezprawnie zamieszczono zdjęcia, do których prawa autorskie przysługiwały spółce Sanoma. Ta spółka nie zgadzała się na publikację hiperłączy kierując do GS Media żądanie ich usunięcia z witryny GeenStijl. Sanoma zażądała również od właściciela strony, na której opublikowane zostały zdjęcia by je skasował.

Właściciel strony usunął zdjęcia, ale GS Media zamieniła nieaktywne już linki na nowe, prowadzące do kolejnej strony, na której sporne fotografie w międzyczasie się pojawiły.

GS Media, rządy niemiecki, portugalski i słowacki, a także Komisja Europejska wskazują jednak, że fakt automatycznego kwalifikowania każdego umieszczenia takich linków odsyłających do utworów opublikowanych w innych witrynach internetowych jako „publicznego udostępniania”, gdy podmioty praw autorskich związanych z tymi utworami nie zezwoliły na tę publikację w Internecie, skutkowałby istotnym ograniczeniem wolności wypowiedzi i informacji oraz nie zapewniałby zamierzonej przez dyrektywę 2001/29 właściwej równowagi między tą wolnością i interesem ogólnym z jednej strony a interesem podmiotów praw autorskich związanym ze skuteczną ochroną ich własności intelektualnej z drugiej strony.

Uzasadnienie Trybunału:

45 W tym względzie należy stwierdzić, że faktycznie Internet ma szczególne znaczenie dla zagwarantowanej w art. 11 karty wolności wypowiedzi i informacji, a także że hiperłącza przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania Internetu oraz do wymiany opinii i informacji w tej sieci charakteryzującej się dostępnością ogromnej ilości informacji.

46 Ponadto może okazać się trudne, w szczególności dla podmiotów, które zamierzają umieścić takie linki, sprawdzenie, czy witryna internetowa, do której mają odsyłać te linki, udziela dostępu do utworów chronionych, a także w danym wypadku – czy podmioty praw autorskich związanych z tymi utworami zezwoliły na ich publikację w Internecie. Takie sprawdzenie jest jeszcze trudniejsze, gdy prawa te są przedmiotem dalszych licencji. Co więcej, treść witryny internetowej, do której hiperłącze umożliwia dostęp, może zostać zmieniona po zamieszczeniu tego linku, zawierając utwory chronione, a osoba, która zamieściła wspomniany link, niekoniecznie jest tego świadoma.

➤ Prawne gwarancje dla wolności wypowiedzi i informacji:

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe, Dz. U. 1984 Nr 5 poz. 24, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914.

Art. 1. Prasa, zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, korzysta z wolności wypowiedzi i urzeczywistnia prawo obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej.
Art. 2. Organy państwowe zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej stwarzają prasie warunki niezbędne do wykonywania jej funkcji i zadań, w tym również umożliwiające działalność redakcjom dzienników i czasopism zróżnicowanych pod względem programu, zakresu tematycznego i prezentowanych postaw

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji Dz. U. 1993 Nr 7 poz. 34, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722

Art. 1.

1. Zadaniem radiofonii i telewizji jest:

- 1) dostarczanie informacji;
- 2) udostępnianie dóbr kultury i sztuki;

1a. Zadania radiofonii i telewizji, o których mowa w ust. 1, są realizowane przez dostarczanie **usług medialnych**, rozprowadzanie programów telewizyjnych i **dostarczanie platform udostępniania wideo**.

Art. 6. 1. Krajowa Rada stoi na straży wolności słowa w radiu i telewizji, samodzielności dostawców usług medialnych oraz dostawców platform udostępniania wideo, interesów odbiorców usług i użytkowników oraz zapewnia otwarty i pluralistyczny charakter radiofonii i telewizji.

4. Wystąpienie ekspertki, dr Magdaleny Piech, Dyrektorki do spraw regulacyjnych Allegro (Group Regulatory Affairs Director)

Zajęcia 2. Odpowiedzialność prawna dostawców usług mediów i platform -

Pytanie: Jakie są różnice między tradycyjnymi a „nowymi” mediami w zakresie odpowiedzialności za „treści” pojawiające się w mediach i na platformach (praca w grupach).

1. Media i usługi medialne – wprowadzenie

- środki masowego przekazu
- rozpowszechnianie, przekazywanie informacji

Projekt Rozporządzenia w sprawie wolności mediów [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0457&from=EN>]

- „usługa medialna” oznacza usługę w rozumieniu art. 56 i 57 Traktatu, przy czym podstawowym celem tej usługi lub jej dającej się oddzielić części jest dostarczanie ogółowi społeczeństwa audycji lub publikacji prasowych, w dowolny sposób, w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych, za które to audycje lub publikacje prasowe odpowiedzialność redakcyjną ponosi dostawca usług medialnych;

Rozpowszechnianie w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych:

- Audycji
- Publikacji prasowych

1. Audycja jako element audiowizualnej usługi medialnej:

Prawo UE, Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych z uwzględnieniem Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku.

Motyw 22: Na użytek niniejszej dyrektywy definicja audiowizualnych usług medialnych powinna obejmować środki masowego przekazu jako nośnik informacji, rozrywki i edukacji

dla ogółu odbiorców, w tym powinna ona obejmować handlowy przekaz audiowizualny, ale nie powinna obejmować żadnych form prywatnej korespondencji, takich jak wiadomości poczty elektronicznej wysyłane do ograniczonej liczby odbiorców. Definicja ta nie powinna także obejmować żadnych usług, których celem głównym nie jest dostarczanie audycji, to znaczy usług, w których przypadku przekaz treści audiowizualnej nie jest celem głównym, ale jedynie częścią uboczną usługi. Nie obejmuje: stron internetowe zawierających elementy audiowizualne o charakterze jedynie pomocniczym, takie jak animowane elementy graficzne, krótkie spoty reklamowe lub informacje związane z produktem lub usługą niebędącą usługą audiowizualną.

- Art.1(1)(a) **audiowizualna usługa medialna** oznacza: (i) usługę w rozumieniu art. 56 i 57 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁴, gdy podstawowym celem usługi lub jej dającej się oddzielić części jest dostarczanie ogółowi odbiorców – poprzez sieci łączności elektronicznej⁵ w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2002/21/WE – **audycji, za które odpowiedzialność redakcyjną ponosi dostawca usług medialnych, w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych**; taka audiowizualna usługa medialna jest przekazem telewizyjnym w rozumieniu lit. e) niniejszego ustępu albo audiowizualną usługą medialną na żądanie w rozumieniu lit. g) niniejszego ustępu; (ii) handlowy przekaz audiowizualny;”;
- Art. 1(1) (b) **audycja** oznacza ciąg ruchomych obrazów z dźwiękiem lub bez niego, stanowiący odrębną całość – bez względu na swoją długość – w układzie lub katalogu audycji przygotowanym przez dostawcę usług medialnych, w tym filmy pełnometrażowe, krótkie formy wideo, transmisje wydarzeń sportowych, sitcomy, filmy dokumentalne, audycje dla dzieci oraz filmy i filmy na podstawie oryginalnego scenariusza;”
- Art. 1(1) (bb) **decyzja redakcyjna** oznacza decyzję podejmowaną regularnie w ramach sprawowania odpowiedzialności redakcyjnej, związaną z codziennym funkcjonowaniem audiowizualnej usługi medialnej;”;
- Art.1(1) (c) **odpowiedzialność redakcyjna** oznacza sprawowanie faktycznej kontroli zarówno nad wyborem audycji, jak i nad sposobem ich zestawienia w układzie chronologicznym w przypadku przekazów telewizyjnych lub w katalogu w przypadku audiowizualnych usług medialnych na żądanie. Odpowiedzialność redakcyjna nie musi oznaczać odpowiedzialności prawnej na podstawie prawa krajowego za dostarczaną treść lub świadczone usługi;
- art. 1(1) (g) **audiowizualna usługa medialna na żądanie** (tzn. nielinearna audiowizualna usługa medialna) oznacza audiowizualną usługę medialną świadczoną przez dostawcę usług medialnych, umożliwiającą użytkownikowi odbiór audycji w wybranym przez niego momencie i na jego życzenie w oparciu o katalog audycji przygotowany przez dostawcę usług medialnych;

Przykłady:

- „Przekaz telewizyjny” – programy emitowane w telewizji.
- „Audiowizualna usługa medialna na żądanie” – działalność platform takich jak Netflix, Player, PolsatBox

Orzecznictwo

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 października 2015r., w sprawie C-347/14 New Media Online przeciwko Bundeskommunikationssenat

Skarżąca w postępowaniu głównym prowadziła, pod adresem internetowym <http://www.tt.com.>, gazetę internetową „Tiroler Tageszeitung Online”. W tej witrynie internetowej, zawierającej głównie prasowe artykuły tekstowe, znajdowało się, łącznie do subdomeny, <http://video.tt.com>, zatytułowanej „Wideo” (zwanej dalej „subdomeną wideo”), odsyłające do strony, na której dostępnych było, poprzez katalog wyszukiwania, ponad 300 materiałów wideo. Zamieszczone w ten sposób w sieci materiały wideo przedstawiały przygotowane przez redakcję sprawozdania różnej długości, od 30 sekund do kilku minut, dotyczące różnych tematów, takich jak w szczególności lokalne wydarzenia i imprezy, pytania zadawane przychodniom na aktualne tematy, wydarzenia sportowe, zwiastuny filmowe, instruktaże z pracami ręcznymi dla dzieci lub wybrane przez redakcję materiały wideo czytelników. Bardzo nieliczne materiały wideo proponowane pod subdomeną wideo miały związek z artykułami znajdującymi się w witrynie internetowej Tiroler Tageszeitung.

Decyzją z dnia 9 października 2012 r. Kommunikationsbehörde Austria stwierdził, że co się tyczy subdomeny wideo, skarżąca w postępowaniu głównym organizowała audiowizualne usługi medialne na żądanie podlegające obowiązkowi zgłoszenia. Według tego organu subdomena wideo ma charakter telewizyjny i pełni samodzielną funkcję w stosunku do pozostałej części witryny internetowej gazety Tiroler Tageszeitung. Jego zdaniem subdomena wideo spełnia kryterium, zgodnie z którym podstawowym celem ma być dostarczanie audycji ogółowi odbiorców w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych.

Skarżąca w postępowaniu głównym odwołała się wówczas do Verwaltungsgerichtshof (naczelnego sądu administracyjnego). Podniosła przed tym sądem, że treści audiowizualne dostępne pod subdomeną wideo są tylko uzupełnieniem jej głównej witryny internetowej i nie mają formy audiowizualnej usługi medialnej. Ponadto twierdzi ona, że krótkie materiały wideo dostarczane w ramach subdomeny wideo nie są porównywalne, pod względem formy i treści, do rozpowszechniania telewizyjnego. Sąd austriacki zadał TS pytanie dotyczące tego czy pojęcie „audycji” w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2010/13 powinno być interpretowane w ten sposób, że obejmuje ono udostępnienie, pod subdomeną witryny internetowej gazety, krótkich materiałów wideo odpowiadających krótkim sekwencjom z wiadomościami lokalnymi, sportowymi lub rozrywkowymi.

Według TS pojęcie „audycji” w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2010/13 powinno być interpretowane w ten sposób, iż **obejmuje ono udostępnienie, pod subdomeną witryny internetowej gazety, krótkich materiałów wideo odpowiadających krótkim sekwencjom z wiadomościami lokalnymi, sportowymi lub rozrywkowymi**. Trybunał uznał, że „część materiałów wideo dostępnych pod subdomeną wideo jest tworzona przez regionalnego nadawcę telewizyjnego, Tirol TV, i jest dostępna również w jego witrynie internetowej. Wspomniane materiały wideo stanowią więc konkurencję dla serwisów informacyjnych oferowanych przez regionalnych nadawców telewizyjnych. To samo dotyczy krótkich materiałów wideo, które nie dotyczą wiadomości lokalnych, tylko wydarzeń kulturalnych lub sportowych albo reportaży rekreacyjnych, i stanowią konkurencję dla kanałów muzycznych, kanałów sportowych i przekazów rozrywkowych”⁴³ Ponadto, Trybunał wskazuje, że „okoliczność, że materiały wideo, których dotyczy postępowanie główne, są krótkie, nie może wykluczać uznania ich za „audycję” w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2010/13. Przepis ten nie zawiera bowiem wymogu co do czasu trwania odnośnego ciągu obrazów, a sposób wyboru materiałów wideo, których dotyczy postępowanie główne, nie różni się od sposobu wyboru proponowanego w ramach audiowizualnych usług medialnych na żądanie, które wchodzi w zakres stosowania tej dyrektywy.” (opracowanie M.Kowala)

Prawo polskie - *Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji Dz. U. 1993 Nr 7 poz. 34, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722.*

- Art. 4 (1) **usługą medialną** jest usługa w postaci programu albo audiowizualnej usługi medialnej na żądanie, za którą odpowiedzialność redakcyjną ponosi jej dostawca i której podstawowym celem lub podstawowym celem jej dającej się oddzielić części jest dostarczanie przez sieci telekomunikacyjne ogółowi odbiorców audycji w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych; usługą medialną jest także przekaz handlowy;
- (4) **dostawcą usługi medialnej** jest osoba fizyczna, osoba prawna lub osobowa spółka handlowa ponosząca odpowiedzialność redakcyjną za wybór treści usługi medialnej i decydująca o sposobie zestawienia tej treści, będąca nadawcą lub podmiotem dostarczającym audiowizualną usługę medialną na żądanie;
- (5) **nadawcą** jest osoba fizyczna, osoba prawna lub osobowa spółka handlowa, która tworzy i zestawia program oraz rozpowszechnia go lub przekazuje innym osobom w celu rozpowszechniania;
- (6a) **audiowizualną usługą medialną na żądanie** jest usługa medialna świadczona w ramach prowadzonej w tym zakresie działalności gospodarczej, polegająca na publicznym udostępnianiu audycji audiowizualnych na podstawie katalogu ustalonego przez podmiot dostarczający usługę;

2. Publikacja prasowa – ujęcie w prawie polskim i unijnym

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE.

- Art. 2 (4) **publikacja prasowa** oznacza zbiór złożony głównie z utworów literackich o charakterze dziennikarskim, mogący jednakże obejmować także inne utwory lub inne przedmioty objęte ochroną, który:
 - a) stanowi odrębną całość w ramach periodycznej lub regularnie aktualizowanej pod jednym tytułem publikacji, takiej jak gazeta lub czasopismo o tematyce ogólnej lub specjalistycznej;
 - b) ma na celu dostarczenie opinii społecznej informacji dotyczących aktualnych wiadomości lub innej tematyki;
 - c) oraz jest publikowany w dowolnym medium z inicjatywy dostawcy usług, na jego odpowiedzialność i pod jego kontrolą.

Publikacje periodyczne publikowane do celów naukowych lub akademickich, takie jak czasopisma naukowe, nie są publikacjami prasowymi do celów niniejszej dyrektywy

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe, Dz. U. 1984 Nr 5 poz. 24, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914.

Art. 7 (1) Ustawa reguluje prasową działalność wydawniczą i dziennikarską.

(2) W rozumieniu ustawy:

- **prasa** oznacza publikacje periodyczne, które nie tworzą zamkniętej, jednorodnej całości, ukazujące się nie rzadziej niż raz do roku, opatrzone stałym tytułem albo nazwą, numerem bieżącym i datą, a w szczególności: dzienniki i czasopisma, serwisy agencyjne, stałe przekazy teleksowe,
- 6) **redaktorem** jest dziennikarz decydujący lub współdecydujący o publikacji materiałów prasowych;
- 7) **redaktorem naczelnym** jest osoba posiadająca uprawnienia do decydowania o całokształcie działalności redakcji;
- 8) **redakcją** jest jednostka organizująca proces przygotowywania (zbierania, oceniania i opracowywania) materiałów do publikacji w prasie.

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1062, z 2022 r. poz. 655.

Art. 11. Autorskie prawa majątkowe do utworu zbiorowego, w szczególności do encyklopedii lub publikacji periodycznej, przysługują producentowi lub wydawcy, a do poszczególnych części mających samodzielne znaczenie – ich twórcom. Domniemywa się, że producentowi lub wydawcy przysługuje prawo do tytułu.

Przykłady:

- Gazety codzienne: Rzeczpospolita, Gazeta Wyborcza, tygodniki: Polityka, Newsweek,
- Portale: Onet, Gazeta.pl; Wyborcza.pl

2. Platformy udostępniania wideo i platformy udostępniania treści

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku.

- aa) **usługa platformy udostępniania wideo** oznacza usługę w rozumieniu art. 56 i 57 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, gdy podstawowym celem usługi lub jej dającej się oddzielić części lub zasadniczą funkcją usługi jest dostarczanie ogółowi odbiorców w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych – poprzez sieci łączności elektronicznej w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2002/21/WE – audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub obu tych rodzajów treści, za które dostawca platformy udostępniania wideo nie ponosi odpowiedzialności redakcyjnej, ale o sposobie zestawienia których dostawca ten decyduje, w tym automatycznie lub za pomocą algorytmów, w szczególności poprzez eksponowanie, flagowanie i sekwencjonowanie;
- ba) **wideo stworzone przez użytkownika** oznacza ciąg ruchomych obrazów z dźwiękiem lub bez niego, stanowiący odrębną całość bez względu na swoją długość, który został stworzony przez użytkownika i umieszczony na platformie udostępniania wideo przez tego lub innego użytkownika;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE.

- Art. 2 pkt 6) **dostawca usług udostępniania treści online** oznacza dostawcę usług społeczeństwa informacyjnego, którego głównym lub jednym z głównych celów jest przechowywanie i udzielanie publicznego dostępu do dużej liczby chronionych prawem autorskim utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną zamieszczanych przez użytkowników tych usług, które są przez niego organizowane i promowane w celach zarobkowych.

Dostawców takich usług, jak nienastawione na zysk encyklopedie internetowe, nienastawione na zysk repozytoria naukowe i edukacyjne, platformy tworzenia otwartego oprogramowania i platformy wymiany otwartego oprogramowania, dostawców usług łączności elektronicznej zdefiniowanych w dyrektywie (UE) 2018/1972, internetowych platform handlowych oraz usług w chmurze dla przedsiębiorstw i usług w chmurze obliczeniowej, które umożliwiają użytkownikom zamieszczanie treści na własny użytek, nie uznaje się za dostawców usług udostępniania treści online w rozumieniu niniejszej dyrektywy.

- Art. 17 ust. 1 (...) dostawca usług udostępniania **treści online dokonuje czynności publicznego udostępniania** lub czynności podawania do publicznej wiadomości do celów niniejszej dyrektywy, w przypadku gdy udziela on publicznego dostępu do chronionych prawem autorskim utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną **zamieszczanych przez jego użytkowników**.

Ustawa z 29 grudnia 1992r. o radiofonii i telewizji Dz. U. z 2017 r.poz. 1414, 2111, z 2018 r. poz. 650, 915, 1717.

- (22a) **platformą udostępniania wideo** jest usługa świadczona drogą elektroniczną w ramach prowadzonej w tym zakresie działalności gospodarczej, jeżeli podstawowym celem lub zasadniczą funkcją tej usługi lub jej dającej się oddzielić części jest dostarczanie ogółowi odbiorców w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych audycji, wideo stworzonych przez użytkowników lub innych przekazów, za które dostawca usługi nie ponosi odpowiedzialności redakcyjnej, ale o sposobie zestawienia których dostawca ten decyduje, w tym automatycznie lub za pomocą algorytmów, w szczególności przez eksponowanie, flagowanie i sekwencjonowanie;
- 22(c) **dostawcą platformy udostępniania wideo** jest osoba fizyczna, osoba prawna lub osobowa spółka handlowa, która dostarcza platformę udostępniania wideo;
- 22(d) **użytkownikiem platformy udostępniania wideo** jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 331 § 1 Kodeksu cywilnego, korzystająca z platformy udostępniania wideo, w szczególności przez posiadanie konta na platformie udostępniania wideo, umieszczanie lub odbieranie na niej audycji, wideo lub innych przekazów stworzonych przez tego użytkownika lub innych użytkowników;

Podsumowanie:

- Dyrektywa audiowizualna i ustawa o radiofonii i telewizji dotyczą **usług platform udostępniania wideo**;
- Prawo autorskie zawiera regulacje dotyczące **platform udostępniania treści online**;
- Platforma udostępniania treści online – przechowywanie i udostępnianie utworów, artystycznych wykonaw, fonogramów (nagrań dźwiękowych) czy utworów literackich, np. artykułów jako główny przedmiot działalności;
- Utwory i inne „treści” są zamieszczane/publikowane przez użytkowników;
- W kontekście rozpowszechniania publikacji prasowych (art. 15 dyrektywy 2019/790) mowa o „dostawcach usług społeczeństwa informacyjnego” bez szczególnego przybliżenia o jakie „platformy” chodzi.

3. Odpowiedzialność redakcyjna a odpowiedzialność prawna

➤ Odpowiedzialność cywilna

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe, Dz. U. 1984 Nr 5 poz. 24, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914.

Art. 37. Do odpowiedzialności za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego stosuje się zasady ogólne, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 38 (1) Odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba, którzy spowodowali opublikowanie tego materiału; nie wyłącza to odpowiedzialności wydawcy. W zakresie odpowiedzialności majątkowej odpowiedzialność tych osób jest solidarna.

(2) Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności cywilnej za naruszenie prawa spowodowane ujawnieniem materiału prasowego przed jego publikacją

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1062, z 2022 r. poz. 655.

Art. 79 (1) Uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- 1) zaniechania naruszania;
- 2) usunięcia skutków naruszenia;
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody:
 - a) na zasadach ogólnych albo
 - b)³⁾ poprzez zapłatę sumy pieniężnej wwysokości odpowiadającej

dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
4) wydania uzyskanych korzyści.

(2) Niezależnie od roszczeń, określonych w ust. 1, uprawniony może się domagać jednokrotnego albo wielokrotnego ogłoszenia w prasie oświadczenia o odpowiedniej treści i formie lub podania do publicznej wiadomości części albo całości orzeczenia sądu wydanego w rozpatrywanej sprawie, w sposób i w zakresie określonym przez sąd.

2. Odpowiedzialność karna (wybrane postanowienia ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych)

Art. 116 (1) Kto bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom rozpowszechnia cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

(2) Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

(3) Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

(4) Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 117 (1) Kto bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom w celu rozpowszechnienia utrwała lub zwielokrotnia cudzy utwór w wersji oryginalnej lub w postaci opracowania, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

(2) Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. Kary pieniężne w świetle ustawy o radiofonii i telewizji (wybrane postanowienia)

Przykłady:

- kary pieniężne nakładane przez Przewodniczącą Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji na nadawców, **podmioty dostarczające audiowizualną usługę medialną na żądanie; dostawców platformy udostępniania wideo w przypadku naruszenia obowiązków wynikających z ustawy o radiofonii i telewizji** (art. 53 ust. 1, art. 53c i 53e Ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji Dz. U. 1993 Nr 7 poz. 34, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722).

4. Ogólne ramy wyłączenia odpowiedzialności

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, Dz. U. 2002 Nr 144 poz. 1204, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 344.

Art. 14. 1. **Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane** dane ten, kto udostępniając zasoby systemu teleinformatycznego w celu przechowywania danych przez usługobiorcę nie wie o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności, a w razie otrzymania urzędowego zawiadomienia lub uzyskania wiarygodnej wiadomości o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności niezwłocznie uniemożliwi dostęp do tych danych.

2. Usługodawca, który otrzymał urzędowe zawiadomienie o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie ponosi odpowiedzialności względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych.

3. Usługodawca, który uzyskał wiarygodną wiadomość o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie odpowiada względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych, jeżeli niezwłocznie zawiadomił usługobiorcę o zamiarze uniemożliwienia do nich dostępu.

4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się, jeżeli usługodawca przejął kontrolę nad usługobiorcą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

Art. 6 Hosting

- (1) W przypadku świadczenia usługi społeczeństwa informacyjnego polegającej na przechowywaniu informacji przekazanych przez odbiorcę usługi dostawca **usług nie ponosi odpowiedzialności** za informacje przechowywane na wniosek odbiorcy usługi, pod warunkiem, że dostawca:
 - a) nie ma faktycznej wiedzy o nielegalnej działalności lub nielegalnych treściach, a w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych – nie wie o stanie faktycznym lub okolicznościach, które w sposób oczywisty świadczą o nielegalnej działalności lub nielegalnych treściach; lub
 - b) podejmuje bezzwłocznie odpowiednie działania w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do nielegalnych treści, gdy uzyska taką wiedzę lub wiadomość.
- (2) Ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli odbiorca usługi działa z upoważnienia lub pod kontrolą dostawcy.

- (3) Ust. 1 nie ma zastosowania w odniesieniu do odpowiedzialności na mocy prawa ochrony konsumentów platform internetowych umożliwiających konsumentom zawieranie z przedsiębiorcami umów zawieranych na odległość, w przypadku gdy taka platforma internetowa przedstawia określoną informację lub w inny sposób umożliwia zawarcie danej transakcji w sposób, który wzbudzałby u przeciętnego konsumenta przekonanie, że informacja, produkt lub usługa będące przedmiotem transakcji są dostarczane lub świadczone przez samą platformę internetową albo przez odbiorcę usługi działającego z jej upoważnienia lub pod jej kontrolą.
- (4) Niniejszy artykuł nie ma wpływu na możliwość wymagania od dostawcy usług przez organy sądowe lub administracyjne, zgodnie z systemem prawnym państwa członkowskiego, żeby przerwał naruszanie prawa lub mu zapobiegł.

! UWAGA – szczególne rozwiązanie dotyczące platform i moderowania treści !

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji Dz. U. 1993 Nr 7 poz. 34, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722.

Art. 47t. (1) Dostawca platformy udostępniania wideo, po wezwaniu użytkownika do usunięcia w wyznaczonym terminie stanu niezgodnego z prawem, uniemożliwi dostęp do umieszczonych na platformie udostępniania wideo przez jej użytkownika audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów:

- 1) zagrażających prawidłowemu fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich, jeżeli użytkownik platformy udostępniania wideo nie zakwalifikował ich zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47p ust. 3;
- 2) niezgodnych z art. 47o ust. 1 pkt 2 i 3;
- 3) zawierających przekazy handlowe niezgodne z art. 16 ust. 1, art. 16b ust. 1–3, art. 16c pkt 1, art. 17 oraz art. 17a lub przepisami wydanymi na podstawie art. 47q ust. 2, a w razie ich braku nieoznaczone zgodnie z regulaminem, o którym mowa w art. 47r.

(2) Dostawca platformy udostępniania wideo może uniemożliwić użytkownikowi umieszczanie audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów na platformie udostępniania wideo przez okres nie dłuższy niż trzy miesiące w przypadku co najmniej dwukrotnego umieszczenia audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów, o których mowa w ust. 1, mimo wezwania użytkownika do zaprzestania naruszania prawa.

(3) Dostawca platformy udostępniania wideo może bezterminowo uniemożliwić użytkownikowi umieszczanie audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów na platformie udostępniania wideo w przypadku umieszczania audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów, o których mowa w art. 47o ust. 1 pkt 3.

(4) Rozstrzygnięcie dostawcy platformy udostępniania wideo, o którym mowa w ust. 1–3, zawiera uzasadnienie i jest niezwłocznie przekazywane jej użytkownikowi.

(5) Na rozstrzygnięcie dostawcy platformy udostępniania wideo, o którym mowa w ust. 1–3, użytkownikowi platformy udostępniania wideo służy skarga do Krajowej Rady.

(6) Przewodniczący Krajowej Rady może, w drodze decyzji, o której mowa w art. 10 ust. 4, nakazać dostawcy platformy udostępniania wideo:

- 1) uniemożliwienie dostępu do umieszczonych na tej platformie audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów niezgodnych z art. 47o lub

- 2) przywrócenie dostępu do umieszczonych na tej platformie przez jej użytkownika audycji, wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów, lub

- 3) przywrócenie użytkownikowi platformy udostępniania wideo możliwości umieszczania audycji wideo stworzonych przez użytkownika lub innych przekazów na platformie udostępniania wideo.

(7) W przypadku decyzji, o której mowa w ust. 6, przepisu art. 10 ust. 3 nie stosuje się.

(8) W zakresie uregulowanym w niniejszym rozdziale przepisów art. 14 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną nie stosuje się.

- Relacja: platforma - użytkownik
- Kompetencje Przewodniczącego KRRiT w zakresie dostępu do audycji i wideo użytkowników znajdujących się na platformie

Orzecznictwo

Wyrok ETPCz, Delfi AS przeciwko Estonii, 16 czerwca 2015, 64569/09 [wybrane fragmenty orzeczenia ETPCz]

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 64569/09) przeciwko Republice Estonii wniesionej do Trybunału na podstawie Artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ("Konwencja") przez Delfi AS, spółkę akcyjną zarejestrowaną w Estonii ("Skarżąca spółka"), w dniu 4 grudnia 2009 roku.

2. Spółka skarżąca reprezentowana była przez Pana V. Otsmann i Panią K. Turk, prawników praktykujących w Tallinie. Rząd Estonii ("Rząd") był reprezentowany przez swojego pełnomocnika, panią M. Kuurberg z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Spółka skarżąca twierdziła, że jej wolność wypowiedzi została naruszona, na mocy Artykułu 10 Konwencji, przez fakt, że została ona uznana za odpowiedzialną za komentarze osób trzecich zamieszczonych na swoim Internetowym portalu informacyjnym.

(...)

1. Skarżąca spółka jest właścicielem Delfi, internetowego portalu informacyjnego, który publikował do 330 artykułów dziennie w momencie składania skargi. Delfi jest jednym z największych internetowych portali informacyjnych w Estonii. Publikuje informacje w języku estońskim i rosyjskim w Estonii, a także działa na Łotwie i Litwie.

12. W tamtym okresie, na końcu artykułów prasowych były słowa "Dodaj komentarz" i pola na komentarze, nazwę jego autora oraz jego adres e-mail (opcjonalnie). Poniżej tych obszarów były przyciski oznaczone "opublikuj komentarz" i "czytaj komentarze". Część do czytania komentarzy pozostawionych przez innych była oddzielnym obszarem, do którego można było uzyskać dostęp poprzez kliknięcie na przycisk "czytaj komentarze". Komentarze były przesyłane automatycznie i były, jako takie, nieedytowane lub moderowane przez skarżącą spółkę. Artykuły otrzymywały około 10.000 komentarzy czytelników dziennie, z czego większość pisana pod pseudonimami.

13. Jednakże, istniał system zgłaszania oraz usuwania komentarzy: każdy czytelnik mógł oznaczyć komentarz jako leim (estońskie słowo na obelżywe lub kpiące wiadomości lub wiadomości podżegające do nienawiści w Internecie) i komentarz był niezwłocznie usunięty. Ponadto, działał też system automatycznego usuwania komentarzy, które zawierały pewne zbiory nieprzyzwoitych słów. Ponadto ofiara oszczerczych komentarzy mogła bezpośrednio powiadomić skarżącą spółkę, w którym to przypadku komentarz zostawał natychmiast usunięty.

(...)

16. W dniu 24 stycznia 2006 roku skarżąca spółka opublikowała artykuł na portalu Delfi pod nagłówkiem "SLK Zniszczyło Planowaną Drogę Lodową". Lodowe drogi są drogami publicznymi na zamrożonym morzu, które są otwarte pomiędzy estońskim lądem i niektórymi wyspami w zimie. Skrót "SLK" oznacza AS Saaremaa Laevakompanii (Firma Spedycyjna Saaremaa, spółka akcyjna). SLK świadczy usługi publicznych przewozów promowych pomiędzy lądem oraz niektórymi wyspami. L. był członkiem rady nadzorczej SLK i jedynym lub większościowym udziałowcem spółki w momencie zaistnienia sprawy.

17. W dniach 24 i 25 stycznia 2006 pod artykułem opublikowano 185 komentarzy. Około dwudziestu z nich zawierało groźby osobiste i obraźliwe sformułowania skierowane przeciwko L.

Więcej w treści wyroku: s. 7-8

Prawnicy L. zażądali usunięcia komentarzy i tego samego dnia, 6 tygodni po publikacji komentarze obraźliwe zostały usunięte. Jednakże sądy estońskie uznały roszczenie osoby której dobra osobiste zostały naruszone, z uwagi na niewystarczające działania spółki.

Reakcja spółki DELFI:

2. W dniu 1 października 2009 roku Delfi ogłosił na swoim portalu internetowym, że osobom, które pisały obraźliwe komentarze nie wolno było opublikować nowych komentarzy, dopóki nie przeczytają i zapoznają się z zasadami komentowania. Ponadto ogłoszono, że Delfi założył zespół moderatorów, którzy przeprowadzili następcze moderacje komentarzy zamieszczonych na portalu. Przede wszystkim, moderatorzy przejrzyli wszystkie powiadomienia użytkowników odnośnie niewłaściwych komentarzy. Zgodność komentarzy z zasadami komentowania również była monitorowana. Według opublikowanych informacji, liczba komentarzy

zamieszczonych przez czytelników Delfi w sierpniu 2009 roku wynosiła 190.000. Moderatorzy z Delfi usunęli 15.000 komentarzy (około 8%), składających się głównie ze spamu lub nieistotnych uwag. Udział oszczerczych komentarzy wynosił mniej niż 0,5% całkowitej ilości komentarzy.

Wyrok ETPCz:

3. W oparciu o całościową ocenę powyższych aspektów, biorąc pod uwagę uzasadnienie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie, w szczególności ekstremalny charakter przedmiotowych komentarzy, fakt, że komentarze zostały zamieszczone w reakcji na artykuł opublikowany przez skarżącą spółkę na swoim profesjonalnie zarządzanym portalu informacyjnym działającym na zasadach komercyjnych, niedostatek środków podjętych przez skarżącą spółkę do niezwłocznego usunięcia po publikacji komentarzy niosących znamiona mowy nienawiści i mowy nawołującej do przemocy oraz zapewnienia realistycznej perspektywy pociągnięcia do odpowiedzialności autorów takich komentarzy, i umiarkowaną karę nałożoną na skarżącą spółkę, należy stwierdzić, że pociągnięcie przez sądy krajowe skarżącej spółki do odpowiedzialności zostało oparte na odpowiednich i wystarczających podstawach, uwzględniając margines swobody przyznanej Państwu pozwanemu. Dlatego środek ten, nie stanowi nieproporcjonalnego ograniczenia prawa skarżącej spółki do wolności wypowiedzi.

W związku z tym nie doszło do naruszenia Artykułu 10 Konwencji.

Podsumowanie:

- Problem reakcji na obraźliwe komentarze użytkowników zamieszczone pod opublikowanym w sieci artykule
- Delfi działa i jako tradycyjny wydawca i jako administrator forum (platformy wymiany opinii)
- Reakcja na wezwanie osoby dotkniętej komentarzami – niewystarczająca
- Odpowiedzialność prawna za naruszenie dóbr osobistych/szkodę
- Istotny jest charakter komentarzy – znamiona mowy nienawiści
- Problematyczna jest kwestia, iż działanie w ramach obowiązku odpowiedzi na zgłoszenie może się okazać niewystarczające dla uniknięcia odpowiedzialności

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-291/13 z dnia 11 września 2014 r. Sotiris Pappasavvas przeciwko O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd, Takis Kounnafi, Giorgios Sertis

S. Pappasavvas wniósł powództwo o naprawienie szkody do Eparchiako Dikastirio Lefkosias (dalej: sąd krajowy) przeciwko O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd, spółce prasowej, oraz T. Kounnafiemu, redaktorowi naczelnemu gazety O Fileleftheros, i G. Sertisowi, dziennikarzowi tej gazety, w związku z działaniem stanowiącym jego zdaniem, **zniesławienie**.

Zdaniem powoda poniósł on szkodę przez artykuły opublikowane zarówno w dzienniku o zasięgu krajowym „O Fileleftheros” z dnia 7 listopada 2010 r., oraz w sieci, na dwóch stronach internetowych. Oprócz naprawienia szkody powód zażądał, aby sąd zarządził środki tymczasowe zakazujące publikowania spornych artykułów.

Sąd krajowy uważa, że rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu zależy częściowo od wykładni dyrektywy 2000/31. Dlatego zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- 1) Zważywszy, że przepisy państw członkowskich dotyczące zniesławienia mają wpływ na możliwość świadczenia usług informacyjnych drogą elektroniczną zarówno na poziomie krajowym, jak i wewnątrz UE, czy mogą one być uznane za ograniczenie świadczenia usług informacyjnych do celów wdrożenia dyrektywy [2000/31]?
- 2) W razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie 1) – czy postanowienia art. 12, 13 i 14 dyrektywy [2000/31] w zakresie odpowiedzialności mają zastosowanie w sprawach z zakresu prawa cywilnego pomiędzy jednostkami, takimi jak sprawy dotyczące odpowiedzialności cywilnej w wypadku zniesławienia, czy też są ograniczone do odpowiedzialności cywilnej z tytułu czynności handlowych/umów z konsumentami?
- 4) Czy definicje „usług społeczeństwa informacyjnego” i „usługodawcy” w rozumieniu art. 2 dyrektywy [2000/31] i art. 1 ust. 2 dyrektywy [98/34] obejmują usługi informacyjne on-line, które nie są płacone bezpośrednio przez odbiorcę tych usług, tylko są odpłatne pośrednio dzięki reklamom pojawiającym się na stronie internetowej?
- 5) Przy uwzględnieniu definicji „usługodawcy [świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego]”, o której mowa w art. 2 dyrektywy [2000/31] i art. 1 ust. 2 dyrektywy [98/34] – w jakim zakresie można uznać, że następujące sytuacje stanowią „zwykły przekaz”, „caching” lub „hosting” w rozumieniu art. 12, 13 i 14 dyrektywy [2000/31]:
 - a) dziennik mający dostępną bezpłatnie stronę internetową, na której publikowane jest elektroniczne wydanie dziennika drukowanego, zawierające wszystkie jego artykuły i reklamy w formacie PDF lub innym podobnym formacie elektronicznym;
 - b) swobodnie dostępny dziennik elektroniczny, którego dostawca jest wynagradzany dzięki reklamom handlowym pojawiającym się na stronie internetowej. Informacje publikowane w dzienniku on-line pochodzą od pracowników dziennika lub od niezależnych dziennikarzy;
 - c) płatna strona internetowa świadcząca usługi wskazane powyżej w lit. a) i b)?”.

Trybunał orzekł, że:

- dyrektywa 2000/31 nie stoi na przeszkodzie temu, aby państwo członkowskie przyjęło reżim odpowiedzialności cywilnej za zniesławienie, stosowany względem podmiotów świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego z siedzibą na terytorium tego państwa. W konsekwencji,

Dyrektywa 2000/31 nie stoi na przeszkodzie, w sprawie takiej jak w postępowaniu głównym, zastosowaniu reżimu odpowiedzialności cywilnej w związku ze zniesławieniem.

- w ramach sporu między jednostkami dotyczącego odpowiedzialności cywilnej w wypadku zniesławienia można zastosować ograniczenia odpowiedzialności, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31, jeśli spełnione są przesłanki wskazane w tych artykułach.

- pojęcie „usług społeczeństwa informacyjnego” obejmuje usługi polegające na oferowaniu informacji on-line, za które usługodawca otrzymuje wynagrodzenie **nie od usługobiorcy**, lecz z przychodów uzyskiwanych **z reklam** emitowanych na stronie internetowej. Art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „usług społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu tego przepisu obejmuje usługi polegające na oferowaniu informacji on-line, za które usługodawca otrzymuje wynagrodzenie nie od usługobiorcy, lecz z przychodów uzyskiwanych z reklam emitowanych na stronie internetowej.

- Z motywu 42 dyrektywy 2000/31 wynika, że ustanowione w tej dyrektywie wyłączenia w dziedzinie odpowiedzialności obejmują jedynie przypadki, w których działalność podmiotu świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego przybiera charakter **czysto techniczny, automatyczny i bierny**, który zakłada, że wspomniany podmiot nie posiada wiedzy o przekazywanych lub przechowywanych informacjach ani kontroli nad nimi. W przypadku, gdy spółka będąca wydawcą prasowym publikującym na swojej stronie internetowej elektroniczną wersję dziennika ma co do zasady wiedzę na temat publikowanych przez siebie informacji i sprawuje nad nimi kontrolę, nie powinna być uznana za usługodawcę będącego pośrednikiem w rozumieniu art. 12–14 dyrektywy 2000/31, niezależnie od tego, czy dostęp do strony jest odpłatny. W konsekwencji, ograniczenia odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 12–14 dyrektywy 2000/31 nie dotyczą spółki będącej wydawcą prasowym, dysponującym stroną internetową, na której publikowana jest elektroniczna wersja dziennika, przy czym spółka ta ponadto otrzymuje wynagrodzenie z przychodów z reklam handlowych emitowanych na tej stronie, w przypadku gdy ma ona wiedzę o publikowanych informacjach i sprawuje nad nimi kontrolę, niezależnie od sytuacji, czy gdy dostęp do strony jest odpłatny. (opracowanie M.Kowala)

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2017r. I CSK 73/17

Powód, osoba fizyczna, domagał się zobowiązania pozwanej, będącej spółką z ograniczoną odpowiedzialnością i wydawcą internetowych dzienników i czasopism, **do usunięcia naruszających jego dobra osobiste komentarzy zamieszczonych przez użytkowników portalu pod artykułem prasowym znajdującym się na prowadzonej przez pozwaną stronie internetowej**. Pod wspomnianym artykułem, zatytułowanym „S. doniósł na antysemitów z forów internetowych”, anonimowi użytkownicy portalu skorzystali z możliwości dodawania komentarzy za pomocą odpowiednich formularzy, bez konieczności logowania się ani posiadania konta internetowego i umieścili liczne, obraźliwe opinie.

Powód, oprócz usunięcia komentarzy, zażądał również opublikowania na koszt pozwanej przeprosin na warunkach szczegółowo określonych w treści pozwu, jak również zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 20.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Sąd Najwyższy, rozpatrując skargę kasacyjną zauważył, że:

- Należy odróżnić dwie świadczone przez pozwaną usługi w sieci. Pierwsza polega na udostępnieniu informacji w formie dziennika, które może polegać na udostępnieniu artykułu prasowego w formie elektronicznej. Druga, polega na nieodpłatnym udostępnianiu portalu dyskusyjnego. Inny jest status prawny części redakcyjnej portalu, a inny części zawierającej komentarze internautów, stanowiącej tzw. forum internetowe nawet, jeżeli komentarze te zostały wywołane artykułem prasowym umieszczonym przez autora portalu.

- Istotny jest brak jakiegokolwiek wpływu ze strony redakcji na samą możliwość opublikowania komentarzy. Nie ma przy tym znaczenia, przewidziana przez usługodawcę w regulaminie korzystania z serwisu internetowego [www\(...\).pl](http://www(...).pl), następcza wobec samej publikacji, możliwość moderacji komentarzy lub też ich całkowitego usunięcia. Redaktor naczelny portalu nie ma możliwości dopuszczania komentarzy do publikacji. W związku z tym odpowiedzialność strony pozwanej, jako podmiotu prowadzącego stronę internetową, za naruszenie dóbr osobistych powoda może wiązać się tylko z faktem **udostępniania i przechowywania na portalu internetowym określonych treści, których sama nie jest autorem**. Nie oznacza to jednak, jak słusznie podnosi się w skardze kasacyjnej, że podstawę prawną odpowiedzialności pozwanej mogą stanowić jedynie przepisy ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Przepisy tej ustawy nie regulują bowiem podstaw cywilnoprawnej odpowiedzialności usługodawców, lecz jedynie **określają przesłanki**, które mogą ich od tej odpowiedzialności zwolnić.

- Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. Zastosowanie tego przepisu nie jest ograniczone do bezpośrednich sprawców naruszenia dóbr osobistych, którymi w tym konkretnym przypadku są anonimowi autorzy, ale obejmuje swoim zakresem **wszelkie działania określonego podmiotu**, które w jakikolwiek sposób powodują czy przyczyniają się do naruszenia dóbr osobistych poszkodowanego lub do pogłębienia naruszeń tych dóbr, dokonanych uprzednio przez inne podmioty.

-Administrator portalu internetowego odpowiada za własne działania naruszające dobra osobiste osób trzecich, które polegają na rozpowszechnianiu i utrzymywaniu cudzych anonimowych informacji naruszających te dobra za pośrednictwem strony internetowej. Konsekwencją zastosowania art. 24 § 1 k.c. do odpowiedzialności administratora portalu internetowego świadczącego usługi hostingu jest również **uwzględnienie przewidzianego w**

nim rozkładu ciężaru dowodu. Z uregulowanego w art. 24 § 1 k.c. rozkładu ciężaru dowodu wynika, że to strona pozwana powinna wykazać, że przed doręczeniem jej odpisu pozwu nie wiedziała o wypowiedziach internautów, które naruszały dobra osobiste powoda. Tylko od decyzji pozwanej zależało dalsze **utrzymywanie stanu naruszenia dóbr osobistych**. Tylko pozwana dysponowała środkami technicznymi umożliwiającymi blokowanie jak też usuwanie niedopuszczalnych wpisów. Na tle podobnych okoliczności faktycznych w judykaturze przyjmuje się, że administrator serwisu miał wiedzę o bezprawnym charakterze przechowywanych i udostępnianych danych korzystających z usług hostingu. W uzasadnieniu tych wniosków odrzuca się argument, że ogromna liczba komentarzy umieszczonych na administrowanych serwisach wyklucza, aby moderatorzy pozwanej byli w stanie zapoznać się z tymi dotyczącymi powoda i że to wymagałoby zatrudnienia „armii” moderatorów.

-Z tych wszystkich względów uzasadniony jest wniosek, że strona pozwana nie obaliła wynikającego z art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 u.ś.u.d.e. domniemania bezprawności naruszenia dóbr osobistych powoda w okresie pomiędzy zamieszczeniem inkryminowanych wpisów na administrowanym przez nią portalu internetowym, a doręczeniem jej odpisu pozwu. W konsekwencji należy przyjąć, iż co do zasady zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności cywilnej strony pozwanej za naruszenie dóbr osobistych powoda.

Podsumowanie

- Rozróżnienie podmiotów działających jako wydawca/redaktor a pośrednik, platforma, dostawca usług hostingu
- Reguły prawne odpowiedzialności za publikację audycji, materiału prasowego, artykułu – istotne prawo prasowe, prawo radiofonii i telewizji oraz kodeks cywilny
- Problem odpowiedzialności za komentarze na forach i działalność internautów w świetle przepisów o naruszeniu dóbr osobistych, przepisów o zakazie publikowania treści nielegalnych i szkodliwych dla małoletnich oraz przepisów prawa autorskiego
- Znaczenie moderowania treści

Zajęcia 3 Moderowanie treści online z perspektywy prawnej

Pytania: Co to są „treści”? Co to jest „moderowanie”, kto lub co moderuje treści na platformach internetowych?

1. Treści i treści nielegalne

Zalecenie Komisji UE 2018/334 z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie działań na rzecz skutecznego zwalczania nielegalnych treści w internecie.

Motyw 3: Z uwagi na to, że szybkie usuwanie nielegalnych treści lub uniemożliwianie dostępu do nich są często niezbędne w celu ograniczenia ich szerszego rozpowszechniania oraz szkód, obowiązki te oznaczają między innymi, że usługodawcy ci powinni mieć możliwość szybkiego podejmowania decyzji dotyczących możliwych działań w odniesieniu do nielegalnych treści w internecie. Obowiązki te wymagają również wprowadzenia skutecznych i odpowiednich zabezpieczeń, w szczególności w celu zapewnienia, aby usługodawcy działali z należytą starannością i w sposób proporcjonalny oraz aby nie dopuścić do niezamierzonego usunięcia treści, które nie są bezprawne.

➤ Definicja nielegalnych treści:

Punkt 4 „**nielegalne treści**” oznaczają wszelkie informacje, które nie są zgodne z prawem Unii lub z prawem danego państwa członkowskiego;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych.

Motyw 19: Niniejsza dyrektywa powinna zajmować się problemami związanymi z poszczególnymi kategoriami **treści cyfrowych i usług cyfrowych** oraz z ich dostarczaniem. W celu uwzględnienia szybkiego rozwoju technologicznego oraz w celu zachowania nieulegającego dezaktualizacji charakteru pojęcia treści cyfrowych lub usługi cyfrowej, niniejsza dyrektywa powinna obejmować m.in. **programy komputerowe, aplikacje, pliki wideo, pliki audio, pliki muzyczne, gry elektroniczne, e-booki lub inne publikacje elektroniczne**, a także usługi cyfrowe pozwalające na tworzenie, przetwarzanie lub przechowywanie danych w postaci cyfrowej bądź dostęp do nich, w tym usługi typu „oprogramowanie jako usługa”, takie jak udostępnianie treści wideo i audio oraz innego rodzaju hosting plików, edycja tekstu lub gry oferowane w chmurze obliczeniowej i w mediach społecznościowych. Zważywszy na fakt, że treści cyfrowe lub usługa cyfrowa mogą być dostarczane na różne sposoby: przekazywane na nośniku materialnym, pobierane przez konsumentów na ich własne urządzenia, przesyłane strumieniowo, w formie dostępu do treści cyfrowych przechowywanych w chmurze obliczeniowej lub dostępu do mediów społecznościowych, niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie niezależnie od nośnika użytego do przekazania bądź do udostępnienia treści cyfrowych lub usługi cyfrowej. Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć jednak zastosowania do usług dostępu do internetu.

➤ Definicja treści cyfrowych

Art. 2 pkt 1) „**treści cyfrowe**” oznaczają dane wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej;

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

Motyw 12: Aby osiągnąć cel zakładający zapewnienie bezpiecznego, przewidywalnego i godnego zaufania środowiska internetowego, do celów niniejszego rozporządzenia pojęcie „nielegalnych treści” powinno w szerokim zakresie odzwierciedlać istniejące przepisy w środowisku pozainternetowym. W szczególności pojęcie „nielegalnych treści” należy zdefiniować szeroko, tak by obejmowało informacje dotyczące nielegalnych treści, produktów, usług i działań. Pojęcie to należy rozumieć w szczególności jako odnoszące się do informacji, niezależnie od ich formy, które zgodnie z obowiązującym prawem są albo same w sobie nielegalne, takich jak nielegalne **nawoływanie do nienawiści lub treści o charakterze terrorystycznym i niezgodne z prawem treści dyskryminujące**, albo które stają się nielegalne na mocy obowiązujących przepisów ze względu na fakt, iż odnoszą się one do nielegalnych działań. Przykładowo może to być udostępnianie obrazów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, **bezprawne udostępnianie prywatnych obrazów bez zgody, cyberstalking, sprzedaż produktów niespełniających wymogów lub podrobionych, sprzedaż towarów lub świadczenie usług z naruszeniem prawa ochrony konsumentów, nie uprawnione wykorzystanie materiałów chronionych prawem autorskim, nielegalne oferowanie usług zakwaterowania lub nielegalna sprzedaż żywych zwierząt.** Z kolei film wideo naocznego świadka potencjalnego przestępstwa nie powinien być uważany za nielegalną treść tylko dlatego, że przedstawia on czyn zabroniony, w przypadku gdy nagrywanie lub rozpowszechnianie takiego filmu wśród ogółu społeczeństwa nie jest nielegalne na mocy prawa krajowego lub prawa Unii. W tym zakresie nie ma znaczenia, czy nielegalny charakter informacji lub działania wynika z prawa Unii czy z prawa krajowego, które jest zgodne z prawem Unii, oraz jaki jest dokładny charakter lub przedmiot danego prawa.

➤ Definicja nielegalnych treści

Art. 3 (h) „**nielegalne treści**” oznaczają informacje, które same w sobie lub przez odniesienie do działania, w tym sprzedaży produktów lub świadczenia usług, nie są zgodne z prawem Unii lub z prawem jakiegokolwiek państwa członkowskiego, które jest zgodne z prawem Unii, niezależnie od konkretnego przedmiotu lub charakteru tego prawa;

Podsumowanie

- Wieloznaczne słowo „treść”/ ang. „content”
- Rozróżnienie na dostawców „usług” (service provider) a dostawców „treści” content providers
- Perspektywa konsumencka: „treść cyfrowa” jako przedmiot umowy
- Perspektywa walki z nielegalnymi i regulowania problematyki szkodliwych treści: „treść” jako informacja

- Informacja niezgodna z prawem Unii bądź prawem krajowym, przykłady: Przykłady: Materiały związane z seksualnym wykorzystywaniem dzieci, dziecięca pornografia, tzw. mowa nienawiści
- Zamieszczenie filmu kinowego w sieci bez zezwolenia podmiotu uprawnionego,
- wprowadzające w błąd informacje o produkcie niezgodne z zakazem nieuczciwych praktyk rynkowych? Oferta sprzedaży produktów podrabianych (z naruszeniem praw do znaku towarowego)

2. Moderowanie na platformach internetowych

Pytanie: Co oznacza moderowanie treści na platformach internetowych, w jakim zakresie za moderowanie odpowiedzialne są lub powinny być platformy internetowe?

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

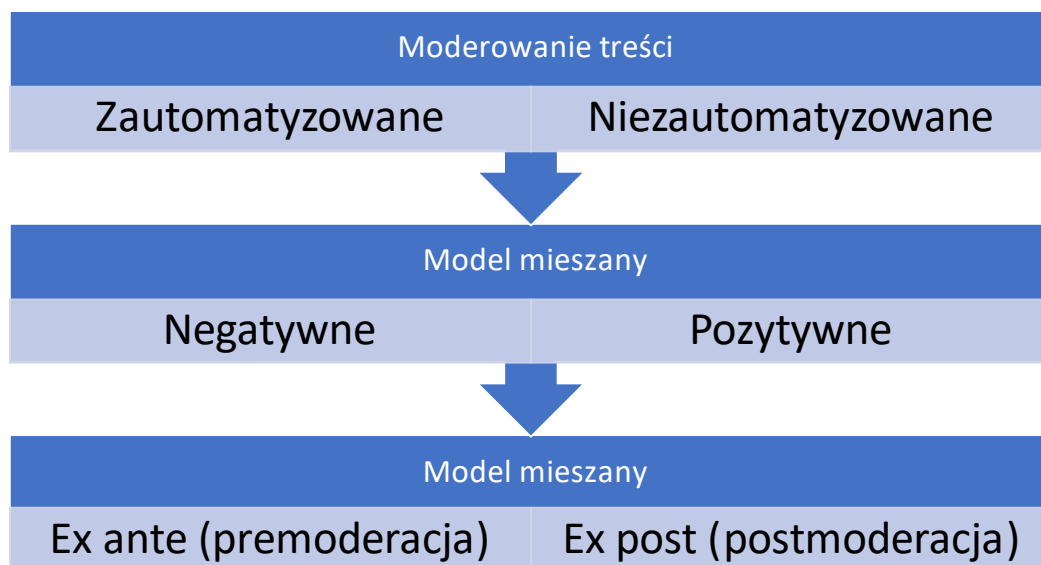
➤ Definicja moderowania treści

Art. 3 (t) „**moderowanie treści**” oznacza działania, bez względu na to czy są one zautomatyzowane, podejmowane przez dostawców usług pośrednich, których celem jest, w szczególności, wykrywanie, identyfikowanie i zwalczanie nielegalnych treści lub informacji niezgodnych z warunkami korzystania z ich usług, przekazywanych przez odbiorców usługi, w tym wdrażane środki, które wpływają na dostępność, widoczność i osiągalność takich nielegalnych treści lub informacji, takie jak depozycjonowanie takich treści lub informacji, demonetyzacja, uniemożliwienie dostępu do nich lub ich usunięcie, lub które wpływają na możliwość przekazywania takich informacji przez odbiorców usługi, takie jak zamknięcie lub zawieszenie konta odbiorcy;

- Cel moderowania – zwalczanie nielegalnych treści
- Przedmiot moderowania – nielegalne treści/informacje
- Narzędzia moderowania – środki wpływające na dostępność i widoczność informacji
- Przykłady: depozycjonowanie, demonetyzacja, uniemożliwienie dostępu lub usunięcie, zamknięcie/zawieszenie konta

Przykłady:

- blokowanie treści naruszających prawa autorskie (np. YouTube, Instagram, Facebook (Meta))
- blokowanie, usuwanie przekazów stanowiących nawoływanie do nienawiści (Kodeks postępowania w sprawie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści online) YouTube, Instagram, Facebook, Snapchat, Twitter, Dailymotion, TikTok

Projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji {SEC(2021) 167 final} - {SWD(2021) 84 final}

➤ Definicja systemu sztucznej inteligencji

Art. 3(1) „**system sztucznej inteligencji**” oznacza oprogramowanie opracowane przy użyciu co najmniej jednej spośród technik i podejść wymienionych w załączniku I, które może – dla danego zestawu celów określonych przez człowieka – generować wyniki, takie jak treści, przewidywania, zalecenia lub decyzje wpływające na środowiska, z którymi wchodzi w interakcję.

Moderowanie treści a odpowiedzialność prawna

Dyrektywa o handlu elektronicznym, 2000/31 art. 14 [art. 12-15 uchylone Aktem o Usługach Cyfrowych; aktualnie art. 4-6 rozporządzenia 2022/2065]

- **C-682/18 i 683/16 YouTube Cyando (art. 3 dyrektywy o prawie autorskim w społeczeństwie informacyjnym)**

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE.

- **art. 17 -treść**
- **C-401/19 Skarga na nieważność**

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku.

- **rozdział dotyczący usług platform udostępniania wideo**

Moderowanie nielegalnych i szkodliwych treści na platformach udostępniania wideo

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku.

- **dostawca usług platformy udostępniania wideo**
 - Decyduje o sposobie zestawienia audycji oraz wideo stworzonych przez użytkownika
 - w tym automatycznie lub za pomocą algorytmów,
 - w szczególności poprzez eksponowanie, flagowanie i sekwencjonowanie.
- **Dostawcy usług platform wideo muszą przewidzieć „odpowiednie środki” [art.28b ust.1]**

- Ochrona małoletnich
- Ochrona ogółu odbiorców przed:

b) audycjami, wideo stworzonymi przez użytkownika oraz handlowymi przekazami audiowizualnymi, które zawierają nawoływanie do przemocy lub nienawiści wobec grupy osób lub członka grupy ze względów, o których mowa w art. 21 Karty;

c) audycjami, wideo stworzonymi przez użytkownika oraz handlowymi przekazami audiowizualnymi zawierającymi treści, których rozpowszechnianie jest czynem będącym przestępstwem na mocy prawa unijnego, to jest publicznym nawoływaniem do popełnienia przestępstwa terrorystycznego określonego w art. 5 dyrektywy (UE) 2017/541, przestępstwem związanym z pornografią dziecięcą określonym w art. 5 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE (*) oraz przestępstwem na tle rasistowskim i ksenofobicznym określonym w art. 1 decyzji ramowej 2008/913/WSiSW

➤ **Środki stosowane przez platformy udostępniania wideo [art.28b ust. 3]**

a) uwzględnienie i stosowanie w regulaminie usług platformy udostępniania wideo wymogów, o których mowa w ust. 1;

b) uwzględnienie i stosowanie w regulaminie usług platformy udostępniania wideo wymogów określonych w art. 9 ust. 1 w odniesieniu do handlowych przekazów audiowizualnych, które nie są promowane, sprzedawane lub umieszczane przez dostawców platformy udostępniania wideo;

c) zapewnienie użytkownikom zamieszczającym wideo na platformie funkcji pozwalającej deklarować, czy wideo zawiera handlowe przekazy audiowizualne, o ile mają taką wiedzę lub można racjonalnie oczekiwać od nich takiej wiedzy;

d) stworzenie i obsługę oferowanych na platformie udostępniania wideo przejrzystych i przyjaznych dla użytkowników mechanizmów umożliwiających im zgłaszanie lub sygnalizowanie dostawcy takiej platformy treści, o których mowa w ust. 1;

e) stworzenie i obsługę systemów, za pomocą których dostawcy platformy udostępniania wideo informują użytkowników platform, jakie działania podjęto w odpowiedzi na zgłoszenie lub sygnał, o których mowa w lit. d);

f) stworzenie i obsługę systemów weryfikacji wieku użytkowników platformy udostępniania wideo w odniesieniu do treści, które mogą zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich;

g) stworzenie i obsługę łatwych w użyciu systemów umożliwiających użytkownikom platformy udostępniania wideo ocenę treści, o których mowa w ust. 1;

h) zapewnienie systemów kontroli rodzicielskiej, podlegających kontroli użytkownika końcowego, w odniesieniu do treści, które mogą zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich;

i) stworzenie i obsługę przejrzystych, łatwych w użyciu i skutecznych procedur przyjmowania i rozpatrywania skarg użytkowników skierowanych do dostawcy platformy udostępniania wideo w odniesieniu do wdrażania środków, o których mowa w lit. d)–h);

j) oferowanie skutecznych środków i narzędzi kształtowania umiejętności korzystania z mediów oraz podnoszenie świadomości użytkowników odnośnie tych środków i narzędzi.

Moderowanie nielegalnych treści w świetle Rozporządzenia o usługach cyfrowych

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

- Działania na podstawie nakazu
- Działania na podstawie zgłoszeń „notice” [DSA nie narusza przepisów dyrektywy o prawie autorskim ani dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych]
- Działania z własnej inicjatywy [tzw. klauzula dobrego Samarytanina]

Motyw 28 Żadnego z przepisów niniejszego rozporządzenia nie należy interpretować jako nałożenia ogólnego obowiązku nadzoru ani obowiązku aktywnego ustalania faktów ani też jako nałożenia na dostawców ogólnego **obowiązku podejmowania aktywnych działań** w odniesieniu do nielegalnych treści.

Artykuł 7 Dobrowolne czynności sprawdzające prowadzone z własnej inicjatywy i zgodność z prawem

Dostawców usług pośrednich nie można uznać za nieuprawnionych do skorzystania z wyłączeń odpowiedzialności, o których mowa w art. 4, 5 i 6, tylko z tego powodu, że w dobrej wierze i z należytą starannością prowadzą z własnej inicjatywy dobrowolne czynności sprawdzające lub podejmują inne środki mające na celu wykrycie, identyfikację i usunięcie nielegalnych treści lub uniemożliwienie do nich dostępu lub podejmują niezbędne środki, aby spełnić wymogi prawa Unii i prawa krajowego zgodnego z prawem Unii, w tym wymogi określone w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 8 Brak ogólnych obowiązków w zakresie monitorowania lub aktywnego ustalania faktów

Na dostawców usług pośrednich nie nakłada się ogólnego obowiązku monitorowania informacji, które dostawcy ci przekazują lub przechowują, ani aktywnego ustalania faktów lub okoliczności wskazujących na nielegalną działalność.

Artykuł 14 Warunki korzystania z usług a moderowanie treści:

1. W warunkach korzystania z usług dostawcy usług pośrednich uwzględniają informacje na temat wszelkich ograniczeń, które nakładają w związku z korzystaniem z ich usług,

w odniesieniu do informacji przekazywanych przez odbiorców usługi. Informacje te muszą zawierać informacje na temat wszelkich polityk, procedur, środków i narzędzi wykorzystywanych na potrzeby moderowania treści, w tym na temat algorytmicznego podejmowania decyzji i przeglądu dokonywanego przez człowieka, a także na temat regulaminu wewnętrznego systemu rozpatrywania skarg. Informacje te formułuje się jasno i w sposób prosty, zrozumiały, przyjazny dla użytkownika i jednoznaczny oraz podaje do wiadomości publicznej w łatwo dostępnym i nadającym się do odczytu maszynowego formacie.

(...)

4. Dostawcy usług pośrednich, stosując i egzekwując ograniczenia, o których mowa w ust. 1, działają z należytą starannością, w sposób obiektywny i proporcjonalny oraz z należyтым uwzględnieniem praw i prawnie uzasadnionych interesów wszystkich zaangażowanych stron, w tym zapisanych w Karcie praw podstawowych odbiorców usługi, takich jak wolność wypowiedzi, wolność i pluralizm mediów i inne prawa podstawowe i wolności.

5. Dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych zapewniają odbiorcom usługi zwięzłe, łatwo dostępne i nadające się do odczytu maszynowego streszczenie warunków korzystania z usług, w tym informacje o dostępnych środkach odwoławczych i mechanizmach odwoławczych, w jasnym i jednoznacznym języku.

6. Bardzo duże platformy internetowe i bardzo duże wyszukiwarki internetowe w rozumieniu art. 33 publikują swoje warunki korzystania z usług w językach urzędowych wszystkich państw członkowskich, w których oferują usługi.

Motyw 45 Chociaż zasadniczo należy przestrzegać **swobody umów przysługującej** dostawcom usług pośrednich, należy ustanowić pewne zasady dotyczące treści, stosowania i egzekwowania warunków korzystania z usług tych dostawców w celu zapewnienia przejrzystości, ochrony odbiorców usługi oraz unikania nieuczciwych lub arbitralnych wyników. Dostawcy usług pośrednich w warunkach korzystania z ich usług powinni wyraźnie podawać i aktualizować informacje o powodach, dla których mogą ograniczyć świadczenie swoich usług. **Warunki te powinny w szczególności zawierać informacje na temat wszelkich polityk, procedur, środków i narzędzi wykorzystywanych do celów moderowania treści, w tym algorytmicznego podejmowania decyzji i weryfikacji przez człowieka**, a także na temat regulaminu wewnętrznego systemu rozpatrywania skarg. Powinny one również zawierać łatwo dostępne informacje na temat prawa do zakończenia korzystania z usługi. Dostawcy usług pośrednich mogą wykorzystywać elementy graficzne w warunkach świadczenia usług, takie jak ikony lub obrazki, do zilustrowania głównych elementów wymogów informacyjnych określonych w niniejszym rozporządzeniu. Dostawcy powinni informować odbiorców swojej usługi za pomocą odpowiednich środków o istotnych zmianach wprowadzonych w warunkach korzystania z usług, na przykład w przypadku zmiany zasad dotyczących informacji dozwolonych na temat ich usługi, lub o innych tego rodzaju zmianach, które mogą mieć bezpośredni wpływ na zdolność odbiorców do korzystania z usługi.

Artykuł 15 Obowiązki sprawozdawcze w zakresie przejrzystości spoczywające na dostawcach usług pośrednich

1. Co najmniej raz w roku dostawcy usług pośrednich podają do wiadomości publicznej w formacie nadającym się do odczytu maszynowego oraz w łatwo dostępny sposób jasne, łatwo zrozumiałe sprawozdania dotyczące wszelkiego moderowania treści, które dokonali w danym okresie.
2. (...) Lit c) w przypadku dostawców usług pośrednich – istotne i **zrozumiałe informacje na temat moderowania treści dokonanego z własnej inicjatywy dostawców**, w tym na temat korzystania ze zautomatyzowanych narzędzi, środków przyjętych w celu zapewnienia szkoleń i pomocy osobom odpowiedzialnym za moderowanie treści, **liczby i rodzaju przyjętych środków, które wpływają na dostępność, widoczność i osiągalność informacji przekazanych przez odbiorców usługi oraz na zdolność odbiorców do przekazywania informacji za pośrednictwem usługi**, a także innych powiązanych ograniczeń usługi; zawarte w sprawozdaniu informacje grupuje się według rodzaju nielegalnych treści lub naruszenia warunków korzystania z usług dostawcy usług, według metody wykrywania i rodzaju zastosowanego ograniczenia;

➤ **Stopniowalne podejście do obowiązków sprawozdawczych**

Art. 15 – wszyscy pośrednicy

Art. 24 - platformy internetowe

Art. 42 - bardzo duże platformy internetowe

Artykuł 16 Dostawcy usług pośrednich i platformy internetowe: Mechanizmy zgłaszania i działania

1. Dostawcy usług hostingu wdrażają mechanizmy umożliwiające dowolnej osobie lub dowolnemu podmiotowi zgłoszenie im obecności w ich usłudze określonych informacji, które dana osoba lub dany podmiot uważają za nielegalne treści. Mechanizmy te muszą być łatwo dostępne i przyjazne dla użytkownika oraz muszą pozwalać na dokonywanie zgłoszeń wyłącznie drogą elektroniczną.

2. Mechanizmy, o których mowa w ust. 1, muszą być mechanizmami ułatwiającymi dokonywanie wystarczająco **precyzyjnych i odpowiednio uzasadnionych zgłoszeń**. W tym celu dostawcy usług hostingu przyjmują niezbędne środki umożliwiające im i ułatwiające dokonywanie zgłoszeń zawierających wszystkie poniższe elementy:

a) wystarczająco uzasadnione wyjaśnienie powodów, dla których dana osoba lub dany podmiot zarzucają, że odpowiednie informacje stanowią nielegalne treści;

b) jasne wskazanie dokładnej elektronicznej lokalizacji informacji, takiej jak dokładny adres URL lub dokładne adresy URL, oraz, w stosownych przypadkach, dodatkowe informacje umożliwiające identyfikację nielegalnych treści, stosownie do rodzaju treści i konkretnego rodzaju usługi hostingu;

c) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres e-mail osoby lub podmiotu dokonujących zgłoszenia, z wyjątkiem zgłoszenia dotyczącego informacji uznawanych za związane z jednym z przestępstw, o których mowa w art. 3–7 dyrektywy 2011/93/UE;

d) oświadczenie potwierdzające powzięte w dobrej wierze przekonanie osoby lub podmiotu dokonujących zgłoszenia, że informacje i zarzuty w nim zawarte są prawidłowe i kompletne.

3. Zgłoszenia, o których mowa w niniejszym artykule, uznaje się za dające podstawę do uzyskania faktycznej wiedzy lub wiadomości do celów art. 6 w odniesieniu do określonej informacji, której dotyczą, jeżeli umożliwiają dostawcy usług hostingu działającemu z należytą starannością stwierdzenie – bez szczegółowej analizy prawnej – nielegalnego charakteru danej działalności lub informacji.

Artykuł 17 Uzasadnienie

1. **Dostawcy usług hostingu** przedstawiają wszystkim zainteresowanym odbiorcom usługi jasne i konkretne uzasadnienie w odniesieniu do następujących ograniczeń nałożonych ze względu na fakt, iż informacje przekazane przez odbiorcę usługi stanowią nielegalne treści lub są niezgodne z warunkami korzystania z usług dostawcy:
 - a) ograniczenia w zakresie widoczności określonych informacji przekazywanych przez dostawcę usługi, w tym usuwanie treści, uniemożliwianie dostępu do treści lub depozycjonowanie treści;
 - b) zawieszenie, zakończenie lub inne ograniczenie płatności pieniężnych;
 - c) zawieszenie lub zakończenie świadczenia usługi w całości lub w części;
 - d) zawieszenie lub zamknięcie konta odbiorcy usługi.

➤ Platformy:

Uniemożliwienie niewłaściwego korzystania (*misuse*) z usługi - zawieszenie usługi lub przetwarzania skarg ;

- Podmioty często przekazujące nielegalne treści
- Podmioty dokonujące ewidentnie bezzasadnych zgłoszeń i skarg

Priorytetowe przetwarzanie zgłoszeń zaufanych podmiotów sygnalizujących

- Wewnętrzny system rozpatrywania skarg + udostępnianie informacji o pozasądowym rozstrzyganiu sporów
- Wymogi w zakresie projektowania i organizacji interfejsu internetowego
- Oznaczanie i identyfikacja reklam
- Informacja o parametrach stosowanych systemów rekomendacji
- Ochrona małoletnich w tym zakresie prywatności i bezpieczeństwa

Podsumowanie:

- „zachęty” do moderowania treści
- informowanie użytkowników o środkach moderowania treści w warunkach świadczenia usługi
 - polityka platformy – dostosowana do wymogów prawa, w tym pojęcia „nielegalnych treści z Aktu o Usługach Cyfrowych
- raporty i sprawozdania z ilości przyjmowanych nakazów, zgłoszeń; oraz „własnego” moderowania treści
 - czym są „istotne i zrozumiałe” informacje w tym zakresie?
- zapewnienie mechanizmów zgłaszania nielegalnych treści
 - ramy zgłaszania i reakcja zgodna z aktem o usługach cyfrowych stanowi dołożenie „należytej staranności”
- uzasadnianie podjętych decyzji związanych z możliwością rozpowszechniania informacji i czerpaniem korzyści majątkowych z takiego rozpowszechniania

3. Wywiad z ekspertem – link

https://www.youtube.com/watch?v=oktnp_HPOjg

4. Dodatkowe źródła:

Organizacja Narodów Zjednoczonych Office of High Commissioner for Human Rights - <https://www.ohchr.org/en/stories/2021/07/moderating-online-content-fighting-harm-or-silencing-dissent>

Raport transparentności – Google <https://transparencyreport.google.com/report-downloads>

Komisja Europejska: Dane dotyczące zwalczania nawoływania do nienawiści online <https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/Factsheet%20-%207th%20monitoring%20round%20of%20the%20Code%20of%20Conduct.pdf>

Zajęcia 4 Prawo autorskie i prawa pokrewne a działalność platform

1. Platformy udostępniania treści – ujęcie prawne

Pytanie: Jaka jest rola platform w rozpowszechnianiu utworów, artystycznych wykonan, fonogramów i wideogramów?

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE.

Motyw 62: W ramach zwykłego korzystania z niektórych usług społeczeństwa informacyjnego przewidziane jest udzielanie publicznego dostępu do zamieszczanych przez użytkowników tych usług chronionych prawem autorskim treści lub innych przedmiotów objętych ochroną. Definicja usługi udostępniania treści online zawarta w niniejszej dyrektywie powinna obejmować wyłącznie usługi online, które odgrywają ważną rolę na rynku treści online, konkurując z innymi usługami online dotyczącymi treści, takimi jak internetowe usługi audio i wideo dla tych samych odbiorców. Usługi objęte niniejszą dyrektywą są usługami, których głównym lub jednym z głównych celów jest przechowywanie i umożliwianie użytkownikom zamieszczania i udostępniania dużej ilości treści chronionych prawem autorskim w celach zarobkowych, bezpośrednio lub pośrednio, dzięki ich organizacji i promowaniu w celu przyciągnięcia większej liczby odbiorców, w tym poprzez ich klasyfikację i wykorzystywanie ukierunkowanych działań promocyjnych w ramach tych usług.

Pojęcie usługi udostępniania treści nie obejmuje:

- Usług łączności elektronicznej
- Dostawców usług w chmurze dla przedsiębiorstw
- Dostawców usług chmury obliczeniowej jak cyber-schowki (cyberlockers) do korzystania przez prywatnych użytkowników
- Internetowych platform handlowych
- Dostawców otwartego oprogramowania i platform wymiany
- Nienastawionych na zysk repozytoriów naukowych i encyklopedii internetowych
- Dostawców usług, których główny celem jest podejmowanie lub ułatwianie piractwa internetowego

Art. 2 pkt. 6 Definicja **dostawcy usług udostępniania treści online** – patrz strona 23.

- **Nielegalne treści** – dobra chronione (zgodnie z prawem) udostępnione bez zezwolenia podmiotu uprawnionego i poza zakresem dozwolonego użytku.

➤ **Podmioty uprawnione, przykłady:**

- Twórcy
- Artyści wykonawcy
- Współtwórcy utworu audiowizualnego
- Producenci wideogramów
- Producenci fonogramów (nagrań dźwiękowych)
- Organizacje nadawcze

➤ **Dobra chronione przykłady:**

- Utwory: utwór muzyczny, artykuł prasowy, krótkie wideo spełniające kryteria oryginalności i indywidualności
- Artystyczne wykonania – wykonania piosenkarzy, muzyków, niezależnie od stopnia profesjonalizmu
- Wideogramy – pierwsza rejestracja audiowizualna niezależnie czy przedmiotem rejestracji (utrwalenia) jest utwór czy sekwencja obrazów, z dźwiękiem lub bez
- Fonogramy – pierwsze utrwalenie sekwencji dźwięków, niezależnie do tego czy stanowi utwór muzyczny
- Nadania programów- emisja programów jako zestawu audycji, rozpowszechniania drogą przekazu naziemnego, satelitarnego czy kablowego, z wyłączeniem transmisji pierwotnie internetowych

➤ **Przykład wykorzystania zdjęcia**

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 7 sierpnia 2018, sprawa C-161/17, Land Nordrhein-Westfalen przeciwko Dirkowi Renckhoffowi.

Dirk Renckhoff, fotograf, wystąpił z powództwem do Landgericht Hamburg (sądu krajowego w Hamburgu, Niemcy, przeciwko krajowi związkowemu Nadrenia Północna – Westfalia, która sprawuje nadzór nad szkołą ponadpodstawową w mieście Waltrop.

Od dnia 25 marca 2009 r. na stronie internetowej szkoły dostępny był opracowany przez jedną z jej uczennic w ramach szkolnego kółka językowego referat, w którym wykorzystano fotografię wykonaną przez D. Renckhoffa, którą ta uczennica pobrała na stronie internetowej poświęconej podróżom. Fotografia znajdowała się na stronie bez żadnego ograniczenia uniemożliwiającego jej pobranie. Uczennica określiła skąd zaczerpnęła fotografię i wskazała adres strony internetowej.

Dirk Renckhoff podniósł, że udzielił prawa do użytkowania fotografii wyłącznie podmiotom, które zarządzały stroną internetową poświęconą podróżom. W jego uznaniu zamieszczenie fotografii na stronie internetowej szkoły narusza jego prawo autorskie. Oberlandesgericht

Hamburg (wyższy sąd krajowy w Hamburgu, Niemcy), uznał między innymi, że fotografia jest chroniona prawem autorskim oraz że fakt jej zamieszczenia na stronie internetowej szkoły naruszył prawo do zwielokrotniania i prawo do podawania do publicznej wiadomości, które przysługują D. Renckhoffowi. Sąd ten uznał, że okoliczność, iż fotografia była już dostępna dla każdego bez ograniczeń w Internecie jeszcze przed podjęciem spornych czynności, jest bez znaczenia, **ponieważ poprzez zwielokrotnienie fotografii na serwerze i następnie podanie jej do publicznej wiadomości na stronie internetowej szkoły doszło do „oddzielenia” od pierwotnej publikacji na stronie internetowej poświęconej podróżom.**

Bundesgerichtshof (Federalny Trybunał Sprawiedliwości, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi pytanie prejudycjalne: „Czy zamieszczenie we własnej publicznie dostępnej witrynie internetowej utworu swobodnie dostępnego za zgodą podmiotu praw autorskich dla wszystkich użytkowników Internetu w obcej witrynie internetowej stanowi podawanie do publicznej wiadomości w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, jeżeli utwór zostaje najpierw skopiowany na serwer, a stamtąd przekazany do własnej witryny internetowej?”. Trybunał orzekł, że pojęcie „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że **obejmuje** ono zamieszczenie na stronie internetowej fotografii, która została wcześniej opublikowana na innej stronie internetowej bez ograniczeń uniemożliwiających jej pobranie i za zgodą podmiotu praw autorskich.

(opracowanie M.Kowala)

➤ **Przykład: opublikowanie raportu wojskowego**

Wyrok Trybunału z dnia 29 lipca 2019 w sprawie C-469/17, Funke Medien NRW GmbH przeciwko Bundesrepublik Deutschland.

Skarżący, czyli spółka Funke Medien, prowadząca portal internetowy niemieckiego dziennika „Westdeutsche Allgemeine Zeitung”, w dniu 27 września 2012 r. złożył właściwym organom państwowym wniosek o udostępnienie wszystkich sporządzonych w okresie od 1 września 2001 r. do 26 września 2012 r. przez Republikę Federalną Niemiec cotygodniowych raportów o sytuacji wojskowej dotyczących operacji prowadzonych przez Bundeswehrę za granicą oraz na temat rozwoju sytuacji na obszarze operacyjnym („Unterichtung des Parlaments” [„UdP”], „Informacja dla parlamentu”).

Wniosek ten nie został uwzględniony przez właściwe organy ze względu na to, że ujawnienie informacji, które UdP obejmują, mogłoby zaszkodzić kluczowym pod względem bezpieczeństwa interesom armii federalnej. Wskazano jednocześnie, że Republika Federalna Niemiec publikuje skrócone wersje UdP pn. „Unterichtung der Öffentlichkeit” („Informacja dla opinii publicznej”), które są publicznie dostępne bez ograniczeń. Spółka Funke Medien uzyskała jednak w nieznanym sposobie znaczną część UdP, które częściowo opublikowała pt. „Afghanistan Papiere” („Dokumenty dotyczące Afganistanu”). Były one dostępne na jej stronie internetowej w postaci pojedynczych zeskanowanych stron wraz z wprowadzeniem,

dodatkowymi linkami i zaproszeniem do dyskusji. Republika Federalna Niemiec, uznawszy, że Funke Medien naruszyła jej prawa autorskie do UdP, wytoczyła przeciwko niej powództwo o zaniechanie, które zostało uwzględnione przez Landgericht Köln (sąd krajowy w Kolonii, Niemcy).

Sprawa finalnie trafiła przed niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości, który skierował do TS pytania prejudycjalne. Jedno z nich dotyczyło tego czy prawa podstawowe dotyczące wolności informacji z art. 11 Karty mogą uzasadniać wyjątki lub ograniczenia dotyczące wyłącznego prawa autorów do zwielokrotniania ich utworów [art. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29] i do ich publicznego udostępniania wraz z podawaniem do publicznej wiadomości (art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29) wykraczające poza wyjątki lub ograniczenia przewidziane w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29. Trybunał uznał, że harmonizacja prawa unijnego dokonywana w dyrektywie 2001/29 ma na celu utrzymanie, i to zwłaszcza w środowisku cyfrowym, właściwej równowagi między z jednej strony interesem podmiotów praw autorskich i praw pokrewnych, jaki one mają w ochronie ich prawa własności intelektualnej, zagwarantowanej w art. 17 ust. 2 karty, a z drugiej strony ochroną interesów i praw podstawowych użytkowników przedmiotów chronionych – w szczególności ich wolności wypowiedzi i informacji, zagwarantowanej w art. 11 karty – a także ochroną interesu ogólnego.

Mechanizmy umożliwiające znalezienie właściwej równowagi między tymi różnymi prawami i interesami według Trybunału są zawarte w samej dyrektywie 2001/29, w zakresie, w jakim przewiduje ona między innymi, po pierwsze, w art. 2–4, wyłączne prawa podmiotów praw autorskich, a po drugie, w art. 5, wyjątki i ograniczenia w odniesieniu do tych praw, które mogą, a nawet powinny zostać transponowane przez państwa członkowskie, przy czym mechanizmy te powinny jednak zostać skonkretyzowane przez krajowe środki transponujące tę dyrektywę, a także przez jej stosowanie przez organy krajowe. Trybunał wskazał, że ustanowione w art. 11 Karty wolność informacji i wolność prasy nie mogą uzasadniać, poza wyjątkami i ograniczeniami przewidzianymi w art. 5 ust. 2 i 3 dyrektywy 2001/29, odstępstw od wyłącznych praw autorów do zwielokrotniania i publicznego udostępniania, o których mowa odpowiednio w art. 2 lit. a) i w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy. (opracowanie M.Kowala)

2. DUUTO i akt publicznego komunikowania utworu

Pytanie: W jakich sytuacjach możemy uznać, że dany podmiot dokonuje, a więc i ponosi odpowiedzialność za akt udostępnienia utworu publicznie?

Przykład: Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 2021r. w sprawach połączonych C-682/18 YouTube i Cyando:

Stan faktyczny sprawy YouTube:

Zamieszczenie nagrania dźwiękowego Sarah Brightman na platformie YouTube, bez zezwolenia producenta muzycznego, jako podmiotu praw wyłącznych do nagrań audio i wideo artystki.

Pkt 22 wyroku: W dniach 6 i 7 listopada 2008 r. utwory muzyczne z tego albumu oraz prywatne nagrania koncertowe wykonane w ramach tej trasy połączone z nieruchomymi i ruchomymi obrazami pojawiły się na platformie internetowej YouTube. Pismem z dnia 7 listopada 2008 r. F. Peterson wezwał Google Germany oraz Google do złożenia oświadczeń o zaniechaniu naruszeń pod rygorem wystąpienia na drogę prawną, przedstawiając na poparcie swoich zarzutów zrzuty ekranu. Google Germany zwróciła się następnie do YouTube, która przy pomocy zrzutów ekranu przekazanych przez P. Petersona ręcznie wyszukała adresy internetowe (URL) omawianych filmów i zablokowała do nich dostęp. Strony postępowania głównego spierają się jednak co do zakresu tych blokad dostępu.

Pozew producenta przeciwko platformie o zaniechanie naruszeń, udzielenie informacji i odszkodowanie.

Wybrane pytania prejudycjalne:

„1) Czy operator platformy do udostępniania filmów, na której użytkownicy publicznie udostępniają filmy wideo zawierające treści chronione prawem autorskim bez zgody podmiotów praw autorskich, dokonuje czynności udostępniania w rozumieniu art. 3 ust. 1 [dyrektywy o prawach autorskich], jeżeli:

- osiąga on przychody z reklam na platformie,
- zamieszczanie filmu na platformie odbywa się automatycznie i bez uprzedniego podglądu lub kontroli ze strony operatora,
- zgodnie z warunkami korzystania z platformy operator otrzymuje ogólnoświatową, niewyłączną i bezpłatną licencję na filmy na czas ich zamieszczenia na platformie,
- operator wskazuje w warunkach korzystania z platformy i w trakcie zamieszczania online, że zamieszczanie na platformie treści naruszających prawa autorskie jest niedozwolone,
- operator udostępnia narzędzia, za pomocą których podmioty praw autorskich mogą doprowadzić do zablokowania filmów naruszających ich prawa,
- operator sporządza opracowanie wyników wyszukiwania na platformie w postaci rankingów i kategorii treści oraz umożliwia zarejestrowanym użytkownikom przeglądanie listy rekomendowanych filmów na podstawie filmów już przez nich obejrzanych,

jeżeli nie ma on konkretnej wiedzy na temat dostępności treści naruszających prawa autorskie lub po uzyskaniu takiej wiedzy niezwłocznie usuwa takie treści lub niezwłocznie blokuje do nich dostęp?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze:

Czy w okolicznościach opisanych w pytaniu pierwszym działalność operatora platformy do udostępniania filmów wchodzi w zakres zastosowania art. 14 ust. 1 [dyrektywy o handlu elektronicznym]?

Problem: czy to platforma YouTube udostępnia sporne nagranie czy nie ma żadnej kontroli nad zamieszczeniem nagrania i spełnia warunki wyłączenia odpowiedzialności z art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym?

Odpowiedź Trybunału:

1) Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/29/WE z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że operator platformy do udostępniania filmów lub platformy do przechowywania i udostępniania plików, na której użytkownicy mogą bezprawnie podawać do publicznej wiadomości treści chronione, nie dokonuje „publicznego udostępniania” tych treści w rozumieniu tego przepisu, chyba że przyczynia się – w inny sposób niż samo udostępnienie tej platformy – do publicznego udostępniania takich treści z naruszeniem prawa autorskiego. Jest tak zwłaszcza w przypadku, gdy ów operator posiada wiarygodne wiadomości o bezprawnym udostępnieniu treści chronionych prawem autorskim na swojej platformie, a mimo to niezwłocznie ich nie usuwa lub nie blokuje do nich dostępu, bądź gdy ów operator, mimo iż wie lub powinien wiedzieć, że co do zasady użytkownicy jego platformy bezprawnie podają do publicznej wiadomości treści chronione za jej pośrednictwem, nie wdraża odpowiednich rozwiązań technicznych, których można oczekiwać od operatora wykazującego należyłą staranność w jego sytuacji, w celu wiarygodnego i skutecznego przeciwdziałania naruszeniom praw autorskich na tej platformie, bądź też gdy ów operator uczestniczy w wyborze treści chronionych bezprawnie udostępnianych publicznie, udostępnia na swojej platformie specjalne narzędzia umożliwiające bezprawne udostępnianie takich treści lub świadomie wspiera takie udostępnianie, o czym może świadczyć przyjęty przez tego operatora model biznesowy, który zachęca użytkowników jego platformy do bezprawnego publicznego udostępniania na niej chronionych treści.

2) Artykuł 14 ust. 1 dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywy o handlu elektronicznym) należy interpretować w ten sposób, że działalność operatora platformy do udostępniania filmów lub platformy do przechowywania i udostępniania plików jest objęta zakresem stosowania tego przepisu, pod warunkiem że operator ten nie odgrywa aktywnej roli, dzięki której ma informacje o treściach zamieszczonych na jego platformie i może je kontrolować.

Artykuł 14 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że brak możliwości skorzystania przez operatora – w oparciu o ten przepis – ze zwolnienia od odpowiedzialności przewidzianego w tym art. 14 ust. 1, jest uzależniony od posiadania przez niego wiadomości o konkretnych bezprawnych działaniach ze strony użytkowników tej platformy dotyczących zamieszczonych na niej treści chronionych.

- Nie dokonuje publicznego udostępnienia jeżeli tylko oferuje platformę do zamieszczenia „treści”
- Dokonuje publicznego udostępnienia jeśli jego działanie wykracza poza oferowaniem przestrzeni i przechowywaniem informacji
- Dokonuje publicznego udostępnienia jeśli ma wiarygodne wiadomości o naruszeniu prawa autorskiego i ich niezwłocznie nie usuwa bądź nie blokuje treści

- Dokonuje publicznego udostępnienia jeśli wie lub powinien wiedzieć że użytkownicy bezprawnie zamieszczają „treści chronione” i nie wdraża odpowiednich rozwiązań technicznych

Stan prawny – wyłączenia odpowiedzialności

- art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29

- Art. 17 dyrektywy 2019/790

- Art. 14 dyrektywy 2000/31

Art. 6 Aktu o usługach
cyfrowych (hosting)

Użytkownik zamieszcza „treść”

Zamieszczenie stanowi naruszenie prawa autorskiego lub praw pokrewnych

Zamieszczenie na platformie wideo z wykorzystaniem jej funkcjonalności

Uznanie że platforma „udostępnia publicznie” zgodnie z dyrektywą

Platforma zobowiązana do uzyskania zezwolenia

Wyłączenie odpowiedzialności platformy po spełnieniu określonych warunków

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE.

Art. 17 ust. 3 – 5

(3) Jeżeli dostawca usług udostępniania treści online dokonuje czynności publicznego udostępniania lub czynności podawania do publicznej wiadomości na warunkach określonych w niniejszej dyrektywie, ograniczeń odpowiedzialności ustanowionych w art. 14 ust. 1 dyrektywy 2000/31/WE nie stosuje się do sytuacji objętych niniejszym artykułem.

Akapit pierwszy niniejszego ustępu nie ma wpływu na ewentualne stosowanie art. 14 ust. 1 dyrektywy 2000/31/WE w odniesieniu do tych dostawców usług do celów wykraczających poza zakres stosowania niniejszej dyrektywy.

(4) Jeżeli nie udzielono zezwolenia, dostawcy usług udostępniania treści online ponoszą odpowiedzialność za nieobjęte zezwoleniem czynności publicznego udostępniania, w tym podawania do wiadomości publicznej, chronionych prawem autorskim utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, chyba że wykażą, że:

a) dołożyli wszelkich starań, aby uzyskać zezwolenia, oraz

b) dołożyli wszelkich starań – zgodnie z wysokimi standardami staranności zawodowej w sektorze – aby zapewnić brak dostępu do poszczególnych utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, w odniesieniu do których podmioty uprawnione przekazały dostawcom usług odpowiednie i niezbędne informacje; oraz w każdym przypadku

c) działali niezwłocznie po otrzymaniu odpowiednio uzasadnionego zastrzeżenia od podmiotów uprawnionych w celu zablokowania dostępu do utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną, których dotyczy zastrzeżenie, lub usunięcia ich ze swoich stron internetowych, a także dołożyli wszelkich starań, aby zapobiec ich przyszłemu zamieszczaniu zgodnie z lit. b).

(5) Przy dokonywaniu oceny, czy dany dostawca usług spełnia obowiązki, o których mowa w ust. 4, oraz w świetle zasady proporcjonalności, należy, między innymi, wziąć pod uwagę:

a) rodzaj, odbiorców i skalę świadczonych usług oraz rodzaj utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną zamieszczanych przez użytkowników usługi; oraz

b) dostępność odpowiednich i skutecznych środków oraz ich koszt dla dostawców usług.

➤ Dostawca usługi udostępniania treści

- Udziela publicznego dostępu
- Dokłada wszelkich starań, aby zapewnić brak dostępu do poszczególnych utworów
- Nie może uniemożliwić dostępności utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną zamieszczanych przez użytkowników, które nie naruszają prawa autorskiego i praw pokrewnych
- Blokuje dostęp, usuwa, uniemożliwia przyszły dostęp w przypadku odpowiednio uzasadnionego zastrzeżenia

➤ Prawa użytkowników

- Dozwolony użytek prywatny i publiczny – sfera dopuszczalnego na podstawie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych bez konieczności uzyskania zezwolenia podmiotu uprawnionego, i co do zasady bez obowiązku zapłaty wynagrodzenia (wyjątki).

Art. 17 ust. 7 i 9

7. Współpraca między dostawcami usług udostępniania treści internetowych a podmiotami uprawnionymi nie może prowadzić do uniemożliwiania dostępności utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną zamieszczanych przez użytkowników, które nie naruszają prawa autorskiego i praw pokrewnych, w tym również w przypadku gdy takie utwory lub inne przedmioty objęte ochroną są objęte wyjątkiem lub ograniczeniem.

Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy w każdym państwie członkowskim mogli opierać na następujących obowiązujących wyjątkach lub ograniczeniach przy zamieszczaniu i udostępnianiu treści wygenerowanych przez użytkowników w ramach usług udostępniania treści online:

- a) cytowanie, krytyka, recenzowanie;
- b) korzystanie do celów karykatury, parodii lub pastiszu.

(9) Państwa członkowskie wprowadzają przepisy przewidujące, że dostawcy usług udostępniania treści online muszą wprowadzić skuteczny i sprawny mechanizm składania skarg i dochodzenia roszczeń, dostępny dla użytkowników ich usług w przypadku sporów dotyczących zablokowania dostępu do zamieszczonych przez nich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną lub ich usunięcia.

Jeżeli podmioty uprawnione żądają zablokowania dostępu do swoich poszczególnych utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną lub ich usunięcia, muszą należycie uzasadnić swoje żądanie. Skargi złożone w ramach tego mechanizmu rozpatruje się bez zbędnej zwłoki, a decyzje o zablokowaniu dostępu zamieszczonych treści lub o ich usunięciu podlegają kontroli przeprowadzanej przez człowieka. Państwa członkowskie zapewniają także, aby do celów rozstrzygania sporów dostępne były pozasądowe mechanizmy dochodzenia roszczeń. Takie mechanizmy muszą umożliwiać bezstronne rozwiązywanie sporów i nie mogą pozbawiać użytkownika ochrony prawnej zapewnianej przez prawo krajowe, z zastrzeżeniem praw użytkowników do korzystania ze skutecznych środków ochrony prawnej. W szczególności państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy mieli dostęp do sądu lub innego właściwego organu sądowego w celu dochodzenia prawa do korzystania z wyjątku lub ograniczenia w zakresie prawa autorskiego i praw pokrewnych.

Niniejsza dyrektywa nie wpływa w żaden sposób na zgodne z prawem sposoby korzystania, takie jak korzystanie na podstawie wyjątków lub ograniczeń przewidzianych w prawie Unii, i nie może prowadzić do identyfikacji indywidualnych użytkowników, ani do przetwarzania danych osobowych, chyba że ma to miejsce zgodnie z dyrektywą 2002/58/WE i rozporządzeniem (UE) 2016/679.

Dostawcy usług udostępniania treści online informują swoich użytkowników w swoich warunkach korzystania, że mogą oni korzystać z utworów i innych przedmiotów objętych ochroną na podstawie wyjątków lub ograniczeń w zakresie prawa autorskiego i praw pokrewnych przewidzianych w prawie Unii.

➤ Implementacja dyrektywy

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 kwietnia 2022 r., w sprawie C-401/19 Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie Unii Europejskiej

Skarga na nieważność

Pkt. 84-88 wyroku TS

84 Wreszcie należy stwierdzić, że obowiązki nałożone przez art. 17 ust. 4 dyrektywy 2019/790 na dostawców usług udostępniania treści online nie ograniczają w sposób nieproporcjonalny prawa do wolności wypowiedzi i informacji użytkowników tych usług.

85 Po pierwsze bowiem, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 164, 165 i 191–193 opinii, z art. 17 ust. 7 i 9 dyrektywy 2019/790 oraz motywów 66 i 70 tej dyrektywy wynika, że prawodawca Unii, w celu zapobieżenia zagrożeniu, jakie w szczególności niesie ze sobą dla prawa do wolności wypowiedzi i informacji użytkowników usług udostępniania treści online stosowanie narzędzi automatycznego rozpoznawania i filtrowania, przewidział jasne i precyzyjne granice, w rozumieniu orzecznictwa przywołanego w pkt 67 niniejszego wyroku, dla środków, które mogą być przyjęte lub wymagane przy wykonywaniu obowiązków przewidzianych w art. 17 ust. 4 lit. b) i art. 17 ust. 4 lit. c) in fine dyrektywy 2019/790, poprzez wyłączenie w szczególności środków, które filtrują i blokują zgodne z prawem treści w trakcie ich zamieszczania online.

86 W tym kontekście należy przypomnieć, że Trybunał miał już okazję stwierdzić, że system filtrowania, który mógłby nie rozróżniać w wystarczającym stopniu treści niezgodnej z prawem od treści zgodnej z prawem, skutkiem czego jego wdrożenie mogłoby doprowadzić do blokady komunikacji o treści zgodnej z prawem, jest sprzeczny z prawem do wolności wypowiedzi i informacji zagwarantowanym w art. 11 Karty i nie zapewnia sprawiedliwej równowagi między tym prawem a prawem własności intelektualnej. Trybunał podkreślił w tym względzie, że odpowiedź na pytanie dotyczące zgodności z prawem danego przekazu zależy również od stosowania ustawowych wyjątków od prawa autorskiego, które różnią się od siebie w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto w niektórych państwach członkowskich pewne utwory mogą należeć do domeny publicznej lub zostać bezpłatnie opublikowane w witrynie internetowej przez ich autorów (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., SABAM, C-360/10, EU:C:2012:85, pkt 50, 51 i przytoczone tam orzecznictwo).

87 Po drugie, w odniesieniu do wyjątków i ograniczeń prawa autorskiego, które zawiadują prawami na rzecz użytkowników utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną i które mają na celu zapewnienie sprawiedliwej równowagi między prawami podstawowymi tych użytkowników i podmiotów uprawnionych (zob. podobnie wyrok z dnia 29 lipca 2019 r.,

Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, pkt 70 i przytoczone tam orzecznictwo), należy zauważyć, że art. 17 ust. 7 akapit drugi dyrektywy 2019/790 zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby użytkownicy w każdym państwie członkowskim posiadali prawo do zamieszczania i udostępniania treści generowanych przez siebie do szczególnych celów, takich jak cytowanie, krytykowanie, recenzowanie, karykaturowanie, parodiowanie lub pastisz. Jak wynika zatem z motywu 70 tej dyrektywy, prawodawca Unii uznał, że ze względu na ich szczególne znaczenie dla wolności słowa i wolności sztuki, a w konsekwencji dla zachowania rzeczowej sprawiedliwej równowagi, konieczne jest, aby te wyjątki i ograniczenia, które należą do wyjątków i ograniczeń przewidzianych fakultatywnie w art. 5 dyrektywy 2001/29, stały się obowiązkowe w celu zapewnienia użytkownikom jednolitej ochrony w tym zakresie w całej Unii.

88 Ponadto w tym samym celu zagwarantowania praw użytkowników art. 17 ust. 9 akapit czwarty dyrektywy 2019/790 zobowiązuje dostawców usług udostępniania treści online do informowania użytkowników w warunkach korzystania, że ci ostatni mogą korzystać z utworów i innych przedmiotów objętych ochroną na podstawie wyjątków lub ograniczeń w zakresie prawa autorskiego i praw pokrewnych przewidzianych w prawie Unii.

Polska

Projekt implementacji dyrektywy:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12360954/12887989/12887990/dokument588064.pdf>

Oddział 2a

Przepisy szczególne dotyczące dostawców usług udostępniania treści – wybrane postanowienia projektu:

Art. 22³. Współpraca między dostawcą usług udostępniania treści online a uprawnionym w zakresie stosowania przepisów art. 222 ust. 1 i 2 nie może prowadzić do niedostępności utworów zamieszczanych przez usługobiorcę zgodnie z prawem, w szczególności na podstawie przepisów o dozwolonym użytku. Działania podejmowane przez dostawcę usług nie mogą prowadzić do zautomatyzowanego uniemożliwiania dostępu do utworów, blokowania dostępu lub ich usuwania, jeżeli publiczne udostępnienie tych utworów nie narusza praw autorskich w sposób oczywisty i bezsporny.

22(5) 1. Dostawca usług udostępniania treści online umożliwia usługobiorcy składanie skarg i dochodzenie roszczeń, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w przypadku uniemożliwienia dostępu do utworu zamieszczonego przez usługobiorcę, zablokowania dostępu do tego utworu lub jego usunięcia.
2. Skarga nie podlega opłacie i jest rozpatrywana bez zbędnej zwłoki, wyłącznie na podstawie zamieszczonych w niej informacji i załączonych do niej dokumentów oraz informacji i żądań uprawnionego, o których mowa w art. 222 ust. 1 pkt 2 i 3.
3. W przypadku uznania skargi za uzasadnioną dostawca usług niezwłocznie umożliwia dostęp do utworu, odblokowuje dostęp do utworu lub przywraca usunięty

utwór oraz niezwłocznie informuje usługobiorcę o pozytywnym rozpatrzeniu skargi. Skargę uważa się za uzasadnioną w szczególności wtedy, gdy zamieszczenie utworu nastąpiło za zgodą uprawnionego lub na podstawie przepisów o dozwolonym użytku.

4. W przypadku uznania skargi za nieuzasadnioną dostawca usług niezwłocznie informuje o tym usługobiorcę i przedstawia zwięzłe pisemne uzasadnienie faktyczne i prawne.

5. Uznanie skargi za nieuzasadnioną nie może nastąpić w sposób zautomatyzowany.

6. Skarga, o której mowa w ust. 1, może być przedmiotem mediacji, o której mowa w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.4)).

Irlandia - <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2021/si/567/made/en/print>

1. Definicja DUUTO
2. Korzystanie z chronionych treści przez DUUTO
3. Odpowiedzialność DUUTO jeśli nie uzyskał zezwolenia
4. Usuwanie niektórych treści i swoboda wypowiedzi
5. Obowiązki DUUTO w zakresie transparentności
6. Skuteczne mechanizmy składania skarg
7. Pozasądowe mechanizmy rozstrzygania sporów

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

Art. 3 (u) „**warunki korzystania z usług**” oznaczają klauzule, niezależnie od ich nazwy lub formy, które regulują stosunek umowny między dostawcą usług pośrednich a odbiorcami usług;

- Analiza warunków świadczenia usług oraz wytycznych dla społeczności i informacji o naruszeniach praw autorskich na platformach internetowych
- Praktyczne przykłady

Zajęcia 5 Problem dezinformacji i manipulacji

Pytanie: Jakie jest znaczenie regulacji prawnych i kodeksów dobrych praktyk

1. Definicja dezinformacji

- Brak legalnej definicji, dezinformacja może zawierać nielegalne treści, ale niekoniecznie.
- Definicje sformułowane w literaturze:

"wszystkie formy fałszywych, niedokładnych lub wprowadzających w błąd informacji zaprojektowanych, przedstawionych i promowanych w celu celowego wyrządzenia szkody publicznej lub dla zysku" (High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation of the European Commission 2018, s. 3)

“Celowe fałszywe informacje rozpowszechniane jako wiadomości lub symulowane formaty dokumentalne w celu osiągnięcia celów politycznych." "...Systematyczne zakłócenia autorytatywnych przepływów informacji spowodowane strategicznymi oszustwami ..." (W.L.Bennett, S. Livingston, The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions, European Journal of Communication 2018, vol. 33, no.2, ss.122–139)

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie wzmocnienia kodeksu postępowania w zakresie dezinformacji COM/2021/262 final

Przykład dezinformacji: „Infodemia” – szybkie rozprzestrzenianie się fałszywych, nieprawidłowych lub wprowadzających w błąd informacji na temat pandemii”

- Problem wyboru podejścia regulacyjnego w sferze mediów i rozpowszechniania informacji w środowisku cyfrowym:
 - regulacja
 - współregulacja
 - samoregulacja

Pytanie: Na podstawie jakich kryteriów rozróżniamy regulację, współregulację i samoregulację? Jakie są mocne i słabe strony różnych form podejścia regulacyjnego ?

Przykłady:

Identify & Challenge Disinformation (aka Fake News): Examples, <https://guides.library.pdx.edu/c.php?g=625347&p=4386301>

Nowa polityka YouTube mająca na celu walkę z dezinformacją: „Naciśnij Pauzę” https://www.youtube.com/playlist?list=PL4SOO4mxq3nuRxxkvdz_H19ctdIn0BZjuy

Nowe zobowiązania Google dotyczące walki z dezinformacją : <https://polska.googleblog.com/2022/11/ogaszamy-kolejne-wsparcie-na-rzecz.html>

2. Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji

➤ Najważniejsze informacje:

- Podpisanie kodeksu postępowania w październiku 2018 r. przez Facebooka, Google’a, Twittera i Mozillę, w maju 2019 przez Microsoft a w czerwcu 2020 przez TikTok
- Kodeks ustanowił szeroki zakres zobowiązań obejmujących pięć obszarów:
 - a) Wyeliminowanie przychodów z reklam w odniesieniu do kont i stron internetowych wprowadzających w błąd oraz zapewnienie reklamodawcom odpowiednich narzędzi bezpieczeństwa i informacji na temat stron internetowych zawierających dezinformację.
 - b) Publiczne ujawnianie reklam politycznych i podejmowanie wysiłków na rzecz upubliczniania reklamy tematycznej.
 - c) Wypracowanie konkretnej i publicznie dostępnej polityki w zakresie tożsamości i botów internetowych oraz podejmowanie działań na rzecz zamykania fałszywych kont.
 - d) Oferowanie informacji i narzędzi pomagających użytkownikom w podejmowaniu świadomych decyzji, a także przedstawianie zagadnień będących przedmiotem zainteresowania opinii publicznej z różnych perspektyw przy jednoczesnym eksponowaniu wiarygodnych źródeł.
 - e) Zapewnienie naukowcom dostępu do danych spełniającego wymogi prywatności w celu śledzenia i lepszego zrozumienia rozprzestrzeniania i wpływu dezinformacji.
- Obowiązek składania miesięcznych i rocznych raportów
- Monitorowanie postępów w ramach działań na rzecz zwalczania dezinformacji,

W ocenie Komisji Europejskiej, po analizie sprawozdań przedkładanych przez platformy:

- **„Facebook** podjął lub podejmuje działania mające na celu wdrożenie wszystkich zobowiązań, musi jednak wyraźniej określić, w jaki sposób wykorzysta narzędzia służące wzmocnieniu pozycji konsumentów i zacieśni współpracę z weryfikatorami faktów i środowiskiem naukowym w całej UE.
- **Google** podjął kroki w celu wdrożenia wszystkich swoich zobowiązań, w szczególności mających na celu poprawę kontroli praktyk reklamowych, przejrzystości reklamy politycznej oraz zapewnienia użytkownikom informacji, narzędzi i wsparcia, aby

wzmocnić ich pozycję podczas korzystania z Internetu. Niektóre narzędzia są jednak dostępne tylko w niewielkiej liczbie państw członkowskich. Komisja wzywa również Google do wykorzystania wyszukiwarki internetowej do wspierania działań badawczych na szerszą skalę.

- **Twitter** potraktował priorytetowo działania podejmowane przeciwko podmiotom działającym w złych intencjach, zamykanie fałszywych lub podejrzanych kont oraz eliminowanie zautomatyzowanych systemów / botów. Potrzebujemy jednak dalszych informacji na temat tego, w jaki sposób ograniczy to rozpowszechnianie tweetów umieszczanych przez podmioty będące źródłem dezinformacji.
- **Mozilla** ma wprowadzić na rynek unowocześnioną wersję swojej przeglądarki w celu zablokowania automatycznego śledzenia krzyżowego (ang. cross-site tracking), powinna jednak wyraźniej określić, w jaki sposób ograniczy to informacje na temat sposobów korzystania z przeglądarki przez użytkowników, które mogłyby być wykorzystywane w kampaniach dezinformacyjnych.”

Źródło: Komisja Europejska: Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji: Komisja wzywa sygnatariuszy do zwiększenia wysiłków, Komunikat Prasowy, 29 stycznia 2019, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_19_746)

- Nowy Kodeks Postępowania w Zakresie Zwalczania Dezinformacji 2022 [Fighting Disinformation: 2022 Strengthened Code of Practice,]
- Link do Komunikatu Komisji Europejskiej „Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy” <https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/policies/code-practice-disinformation>
- Link do Kodeksu Postępowania w Zakresie Zwalczania Dezinformacji 2022 https://www.dsn.gob.es/sites/dsn/files/2022_Strengthened_Code_of_Practice_Disinformation_TeAETn7bUPXR57PU2FsTqU8rMA_87585.pdf

Obszary

- Demonetyzacja: ograniczenie zachęt finansowych dla twórców dezinformacji
- Przejrzystość reklamy politycznej
- Zapewnienie integralności usług
- Wzmocnienie pozycji użytkowników
- Wzmocnienie pozycji naukowców
- Wzmocnienie pozycji społeczności weryfikującej fakty
- Centrum przejrzystości i grupa zadaniowa
- Wzmocnione ramy monitorowania

Źródło: Komisja Europejska, Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/policies/code-practice-disinformation> (Opracowanie M. Kowala)

Podsumowanie:

- Kodeks jako przejaw samoregulacji

- Rola Komisji
- Środki zwalczania dezinformacji

3. Akt o Usługach Cyfrowych

Pytanie: Czy należy i jak można wzmacniać prawną ochronę przed dezinformacją?

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych).

- Dezinformacja ujmowana jako jedno z zagrożeń społecznych (motyw 2 Rozporządzenia 2022/2065)
- Rozpowszechnianie informacji na platformach powiązane z zagrożeniem praktyk manipulacyjnych (motyw 69 Rozporządzenia 2022/2065)
- Cztery kategorie ryzyka systemowego wymagające dogłębnej oceny ze strony bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych (motyw 80 Rozporządzenia 2022/2065)
- Ryzyko wynikające ze „skoordynowanych kampanii dezinformacyjnych dotyczących zdrowia publicznego” (motyw 83 Rozporządzenia 2022/2065)

Motyw 83: Czwarta kategoria ryzyka wynika z podobnych obaw związanych z projektowaniem i funkcjonowaniem bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych lub korzystaniem z nich, w tym poprzez manipulację, co ma faktyczny lub przewidywalny negatywny wpływ na ochronę zdrowia publicznego, małoletnich oraz poważne negatywne konsekwencje dla fizycznego i psychicznego dobrostanu osoby, lub na przemoc ze względu na płeć. Takie ryzyko może również wynikać ze skoordynowanych kampanii dezinformacyjnych dotyczących zdrowia publicznego lub z projektowania interfejsów internetowych, które mogą stymulować uzależnienia behawioralne u odbiorców usług.

➤ Struktura Aktu o Usługach Cyfrowych

Rozdział II Odpowiedzialność dostawców usług pośrednich

Rozdział III Obowiązki w zakresie należytej staranności na potrzeby przejrzystego i bezpiecznego środowiska internetowego

- Dostawcy usług pośrednich (sekcja 1)
- Dostawcy usług hostingu w tym platformy (sekcja 2)
- Platformy internetowe (sekcja 3)
- Dodatkowe przepisy dotyczące dostawców platform internetowych umożliwiających konsumentom zawieranie z przedsiębiorcami umów zawieranych na odległość (sekcja 4)
- **Bardzo duże platformy internetowe i bardzo duże wyszukiwarki internetowe (sekcja 5)**

- inne obowiązki (sekcja 6)

Rozdział IV Wdrażanie, współpraca, sankcje i egzekwowanie

Rozdział V Przepisy końcowe

➤ **Postanowienia odnoszące się do bardzo dużych platform:**

- ocena ryzyka systemowego (art. 34)
- mechanizm reagowania kryzysowego (art. 36)
- niezależny audyt w tym w zakresie wypełniania zobowiązań wynikających z kodeksów postępowania (art. 37)
- dodatkowe obowiązki w zakresie systemów rekomendacji i przejrzystości reklam internetowych (art. 39)
- dostęp do danych dla koordynatora „państwa pochodzenia” oraz Komisji (niezbędnych do monitorowania i oceny zgodności działań z rozporządzeniem art. 40)
- dostęp do danych dla „zweryfikowanych badaczy” i wybranych innych podmiotów
- dodatkowe obowiązki sprawozdawcze w zakresie przejrzystości (art. 42)
- kodeksy postępowania art. 45

Artykuł 33 Bardzo duże platformy internetowe i bardzo duże wyszukiwarki internetowe

- (1) Niniejsza sekcja ma zastosowanie do platform internetowych i wyszukiwarek internetowych, które mają średnią liczbę miesięcznie aktywnych odbiorców usług w Unii wynoszącą co najmniej 45 mln i które zostały wskazane jako bardzo duże platformy internetowe lub bardzo duże wyszukiwarki internetowe na podstawie ust. 4.

Artykuł 34 ust. 1 lit. c) i d)

- c) ryzyko wystąpienia faktycznych lub przewidywalnych negatywnych skutków dla dyskursu obywatelskiego i procesów wyborczych oraz dla bezpieczeństwa publicznego;
- d) ryzyko wystąpienia faktycznych lub przewidywalnych negatywnych skutków w odniesieniu do przemocy ze względu na płeć, ochrony zdrowia publicznego i małoletnich, oraz poważnych negatywnych skutków dla fizycznego i psychicznego dobrostanu osób

Artykuł 34 (2) Przeprowadzając ocenę ryzyka, dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych uwzględniają w szczególności, czy i w jaki sposób następujące czynniki mają wpływ na ryzyko systemowe, o którym mowa w ust. 1:

- a) projekt ich systemów rekomendacji i wszelkich innych właściwych systemów algorytmicznych;
- b) ich systemy moderowania treści;
- c) obowiązujące warunki korzystania z usług i ich egzekwowanie;

- d) systemy wyboru i prezentowania reklam;
- e) praktyki dostawcy związane z danymi.

W ocenach analizuje się również, czy i w jaki sposób na ryzyko, o którym mowa w ust. 1, wpływa celowa manipulacja ich usługą, w tym w wyniku nieautentycznego korzystania z usługi lub zautomatyzowanego wykorzystywania usługi, a także akcentowanie i potencjalnie szybkie i szerokie rozpowszechnianie nielegalnych treści i informacji, które są niezgodne z ich warunkami korzystania z usług.

W ocenie uwzględnia się szczególne aspekty regionalne lub językowe, w tym specyficzne dla danego państwa członkowskiego.

Artykuł 34 (3) Dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek cyfrowych przechowują dokumenty potwierdzające odnoszące się do ocen ryzyka przez co najmniej trzy lata po przeprowadzeniu ocen ryzyka i na wniosek przekazują je Komisji i koordynatorowi ds. usług cyfrowych właściwemu dla miejsca siedziby.

Artykuł 35 **Zmniejszanie ryzyka**

(1) Dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych wprowadzają rozsądne, proporcjonalne i skuteczne środki zmniejszające ryzyko, dopasowane do konkretnego ryzyka systemowego zidentyfikowanego na podstawie art. 34, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu takich środków na prawa podstawowe. (...)

Artykuł 36 **Mechanizm reagowania kryzysowego**

(1) Jeżeli wystąpi sytuacja kryzysowa, Komisja – działając na zalecenie Rady Usług Cyfrowych – może przyjąć decyzję zobowiązującą co najmniej jednego dostawcę bardzo dużych platform internetowych lub bardzo dużych wyszukiwarek internetowych do podjęcia co najmniej jednego z następujących działań:

- a) ocenienia, czy i w jakim zakresie oraz w jaki sposób funkcjonowanie ich usług i korzystanie z nich znacząco przyczynia się lub może znacząco przyczyniać się do poważnego zagrożenia, o którym mowa w ust. 2;
- b) określenia i stosowania szczególnych, skutecznych i proporcjonalnych środków, takich jak środki przewidziane w art. 35 ust. 1 lub art. 48 ust. 2, aby zapobiegać poważnemu zagrożeniu określoneemu zgodnie z lit. a) niniejszego ustępu, jego wyeliminowania lub ograniczenia;
- c) złożenia Komisji sprawozdania w określonym terminie lub w regularnych odstępach czasu określonych w decyzji na temat ocen, o których mowa w lit. a), dokładnej treści, wdrożenia oraz jakościowych i ilościowych skutków szczególnych środków podjętych zgodnie z lit. b) oraz wszelkich innych kwestii związanych z tymi ocenami lub środkami, jak określono w decyzji.

Przy określaniu i stosowaniu środków zgodnie z lit. b) niniejszego ustępu dostawca lub dostawcy usług należycie uwzględniają wagę poważnego zagrożenia, o którym mowa w ust. 2, pilny charakter środków oraz faktyczne lub potencjalne skutki dla

praw i prawnie uzasadnionych interesów wszystkich zainteresowanych stron, w tym ewentualne naruszenie przez te środki praw podstawowych zapisanych w Karcie.

- (2) Do celów niniejszego artykułu uznaje się, że kryzys ma miejsce, gdy nadzwyczajne okoliczności prowadzą do poważnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego w Unii lub w jej znacznej części.

➤ **Kodeksy postępowania:**

- Komisja i Rada Usług Cyfrowych wspierają i ułatwiają opracowywanie dobrowolnych kodeksów postępowania
- Kodeksy nakierowane w szczególności na zwalczanie zidentyfikowanych kategorii ryzyka systemowego
- Kodeksy podlegają ocenie Komisji i Rady Usług Cyfrowych co to spełniania celów określonych w rozporządzeniu
- Komisja i Rada Usług Cyfrowych regularnie monitorują stopień osiągania celów określonych w kodeksach
- Komisja i Rada Usług Cyfrowych mogą reagować w przypadku systematycznego nieprzestrzegania kodeksów postępowania
- Kodeks postępowania a warunki świadczenia i korzystania z usług

Pytanie: Jakie są środki zwalczania dezinformacji z perspektywy użytkownika platformy?

Podsumowanie:

- Problem zdefiniowania zjawiska dezinformacji
- Gwarancje dla swobody wypowiedzi
- Ochrona interesu publicznego
Dobór rozwiązań prawnych

4. Dodatkowe źródła

R.Fathaigh, N. Helberger, N. Appelmann, The perils of legally defining disinformation, Internet Policy Review, Journal on internet regulation, vol.10, no.4, 2021, https://www.ivir.nl/publicaties/download/InternetPolicyReview_2021.pdf, dostęp: 08.12.2022.

P.Malinowski, Google i YouTube mówią STOP dezinformacji i ogłaszają walkę z fake newsami, 2022, <https://www.instalki.pl/aktualnosci/internet/57097-google-youtube-dezinformacja-walka.html>, dostęp:08.12.2022.

Spis orzecznictwa

- **Wyroki Trybunału Sprawiedliwości pochodzą ze zbioru orzecznictwa zamieszczonego na stronie EUR-Lex (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=pl>)**

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20.12.2017r. w sprawie C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi p. Uber Systems Spain SL*;

Wyrok Trybunału z dnia 3.12.2020 r. w sprawie C-62/19 *Star Taxi App SRL przeciwko Unitatea Administrativ Teritorială Municipiul București prin Primar General i Consiliul General al Municipiului București*;

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 19.12.2019r. w sprawie C-390/18 - *Airbnb Ireland* (Postępowanie karne p. X);

Wyrok TS z dnia 8 września 2016 r. w sprawie C- 160/15 *GS Media BV przeciwko Sanoma Media Netherlands BV i inni.*;

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 października 2015r., w sprawie C-347/14 *New Media Online przeciwko Bundeskommunikationssenat*;

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-291/13 z dnia 11 września 2014 r. *Sotiris Pappasavvas przeciwko O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd, Takis Kounnafi, Giorgios Sertis*;

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 kwietnia 2022 r., w sprawie C-401/19 *Rzeczpospolita Polska przeciwko Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie Unii Europejskiej*;

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 7 sierpnia 2018, sprawa C-161/17, *Land Nordrhein-Westfalen przeciwko Dirkowi Renckhoffowi*;

Wyrok Trybunału z dnia 29 lipca 2019 w sprawie C-469/17, *Funke Medien NRW GmbH przeciwko Bundesrepublik Deutschland*;

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 czerwca 2021r. w sprawach połączonych C-682/18 *YouTube i Cyando*.

- **Wyroki ETPCz pochodzą z bazy orzeczeń ETPCz (<https://hudoc.echr.coe.int/>) oraz z bazy orzeczeń ETPCz na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości (<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/prawa-czlowieka/europejski-trybunal-praw-czlowieka/orzecznictwo-europejskiego-trybunalu-praw-czlowieka/>)**

Wyrok ETPCz, *Cengiz i inni przeciwko Turcji*, 1 grudnia 2015, 48226/10 i 14027/11;

Wyrok ETPCz, *Yasin Özdemir przeciwko Turcji*, 7 grudnia 2021, 14606/18;

Wyrok ETPCz, *Savva Terentyev przeciwko Rosji*, 28 sierpnia 2018, 10692/09;

Wyrok ETPCz, *Delfi AS przeciwko Estonii*, 16 czerwca 2015, 64569/09.

Wyroki SN

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2017r. I CSK 73/17 - orzeczenie pochodzi z bazy orzeczeń Sądu Najwyższego: <http://www.sn.pl/sprawy/SitePages/e-Sprawa.aspx?ItemSID=1009-ce0d61b0-fe80-4050-bec5-582cc7606e5a&ListName=esprawa2017&Search=I%20CSK%2073/17>

Spis aktów prawnych

- **Akty prawne UE pochodzą z bazy aktów prawnych Unii Europejskiej EUR- Lex (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=pl>)**

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych), Dz.U. L 277 z 27.10.2022, str. 1—102;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/31/WE z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym), Dz.U. L 178 z 17.7.2000, str. 1—16;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych z uwzględnieniem Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku, Dz.U. L 95 z 15.4.2010, str. 1—24, Dz.U. L 303 z 28.11.2018, str. 69—92;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE, Dz.U. L 130 z 17.5.2019, str. 92—125;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku, Dz.U. L 303 z 28.11.2018, str. 69—92;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych OJ L 136, 22.5.2019, p. 1–27;

Zalecenie Komisji UE 2018/334 z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie działań na rzecz skutecznego zwalczania nielegalnych treści w internecie, L63/50 Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 06.03.2018;

Komunikat Komisji Europejskiej z 2016r. Platformy internetowe i jednolity rynek cyfrowy. Szanse i wyzwania dla Europy COM/2016/0288 final;

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Wytyczne Komisji Europejskiej w sprawie wzmocnienia kodeksu postępowania w zakresie dezinformacji COM/2021/262 final;

Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2018 roku: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/87534> ; Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji z 2022 roku: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/87585> ;

Projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji {SEC(2021) 167 final} - {SWD(2021) 84 final};

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (2016/c 202/02);

Europejska Konwencja Praw Człowieka, źródło: https://www.echr.coe.int/documents/convention_pol.pdf

- **Polskie akty prawne pochodzą z Internetowego Systemu Aktów Prawnych ISAP**
<https://isap.sejm.gov.pl>

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, Dz. U. 2002 Nr 144 poz. 1204 t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 344.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe, Dz. U. 1984 Nr 5 poz. 24, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914.

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji Dz. U. 1993 Nr 7 poz. 34, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1062, z 2022 r. poz. 655.

Lista zalecanych źródeł

Bennett, W.L., S. Livingston, The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions, European Journal of Communication 2018, vol. 33, no.2;

Binder M., Meta oversight finds plenty of flaws with Facebook 's content moderation, 2022, <https://mashable.com/article/meta-oversight-board-facebook-content-moderation>;

Brennan D., C. Salizzo, EU Digital Services Act: What Does it Mean For Online Platforms, Matheson, 2022, <https://www.matheson.com/insights/detail/eu-digital-services-act-what-does-it-mean-for-online-platforms>;

Bychawska – Siniarska, D., Ochrona prawa do wolności wyrażania opinii na mocy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, Rada Europy, 2018, <https://rm.coe.int/protecting-the-right-to-freedom-of-expression-under-the-european-conve/168092f25b>,

Cobbe J., Algorithmic Censorship by Social Platforms: Power and Resistance, Philosophy and technology vol. 43, 2021, Springer Link, <https://link.springer.com/article/10.1007/s13347-020-00429-0>;

Content Moderation – The Significance & Impact (With Examples), 2020, <https://www.mattsenkumar.com/content-moderation-the-significance-impact-with-examples/>;

Elkin-Koren, N., M. Perel, Algorithmic Governance by Online Intermediaries, in: Oxford Handbook of International Economic Governance and Market Regulation, Eric Brousseau, Jean-Michel Glachant, & Jérôme Sgard, (eds.), Oxford University Press, 2018, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3213355;

Fathaigh, R.; N. Helberger, N. Appelmann, The perils of legally defining disinformation, Internet Policy Review, Journal on internet regulation, vol.10, no.4, 2021, https://www.ivir.nl/publicaties/download/InternetPolicyReview_2021.pdf;

Gillespie, T., Custodians of the Internet: Platforms, Content Moderation, and the Hidden Decisions That Shape Social Media, 2018, Yale University Press, <https://www.researchgate.net/publication/327186182>
Custodians_of_the_internet_Platforms_content_moderation_and_the_hidden_decisions_that_shape_social_media;

Gorwa R., R. Binns, and Ch. Katzenbach Algorithmic content moderation: Technical and political challenges in the automation of platform governance, Big Data & Society, Sage Journals, 2020, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2053951719897945>;

Grimmelmann, J., The Virtues of Moderation, Yale Journal of Law and Technology vol. 17, no.42, 2015, ss. 42-109, https://heinonline.org/hol-cgi-bin/get_pdf.cgi?handle=hein.journals/yjolt17§ion=3&casa_token=NLlStZqEdXsAAAAA_A:oswpnOMZLkGHEr_OerMj6y178hZnENq-d5g87Usy6fOdOfrOFWYEkc-ZK_2k_JYli91tvBzp;

High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation of the European Commission 2018;

Identify & Challenge Disinformation (aka Fake News): Examples, <https://guides.library.pdx.edu/c.php?g=625347&p=4386301> ;

Komisja Europejska: Dane dotyczące zwalczania nawoływania do nienawiści online <https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/Factsheet%20-%207th%20monitoring%20round%20of%20the%20Code%20of%20Conduct.pdf> ;

Kowalik – Bańczyk K., Sposoby regulacji handlu elektronicznego w prawie wspólnotowym i międzynarodowym, 2006, Wolters Kluwer;

Malinowski P., Google i YouTube mówią STOP dezinformacji i ogłaszają walkę z fake newsami, 2022, <https://www.instalki.pl/aktualnosci/internet/57097-google-youtube-dezinformacja-walka.html>, dostęp:08.12.2022.

Miller M., 7 Things You Need To Know About The Digital Services Act (DSA), Search Engine Journal, 2022, <https://www.searchenginejournal.com/digital-services-act-overview/447789/>;

Nawberry CH., How the Facebook Algorithm Works in 2023 and How to Make it Work for You, 2022, <https://blog.hootsuite.com/facebook-algorithm/>;

Organizacja Narodów Zjednoczonych Office of High Commissioner for Human Rights - <https://www.ohchr.org/en/stories/2021/07/moderating-online-content-fighting-harm-or-silencing-dissent> ;

Piech,M., Pośrednicy internetowi w prawie Unii Europejskiej. Rola i obowiązki wobec treści użytkowników, Wolters Kluwer Polska, 2019;

Psychogiopoulou,E., Judicial Dialogue and Digitalization: CJEU Engagement with ECtHR Case Law and Fundamental Rights Standards in the EU, Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law, vol.13, no.2, 2022, [https://www.jipitec.eu/articlesearch?Subject=Court%20of%20Justice%20of%20the%20European%20Union%20\(CJEU\)&portal_type=FedoraArticle](https://www.jipitec.eu/articlesearch?Subject=Court%20of%20Justice%20of%20the%20European%20Union%20(CJEU)&portal_type=FedoraArticle);

Surveillance giants: How the business model of Google and Facebook threatens human rights, Amnesty International, 2019, <https://www.amnesty.org/en/documents/pol30/1404/2019/en/>;

Wasilewski P., A. Karcz, B. Łącki, Czy YouTuber, TikToker lub gamer świadczy usługi VoD, czyli o obowiązkach ciążących na dostawcach VoD – analiza rozszerzona, TKP the law, 2022, https://www.traple.pl/czy-youtuber-tiktoker-lub-gamer-swiadczy-uslugi-vod-czyli-o-obowiazkach-ciazacych-na-dostawcach-vod-analiza-rozszerzona/#_ftn5;

York J.C., E. Zuckerman, Moderating the public sphere in: Human rights in age of platforms, R. F. Jorgenses (ed.), The MIT Press, 2019;

Zote J., How the Facebook algorithm works and ways your brand can outsmart it, SproutSocial,2022, <https://sproutsocial.com/insights/facebook-algorithm>;